

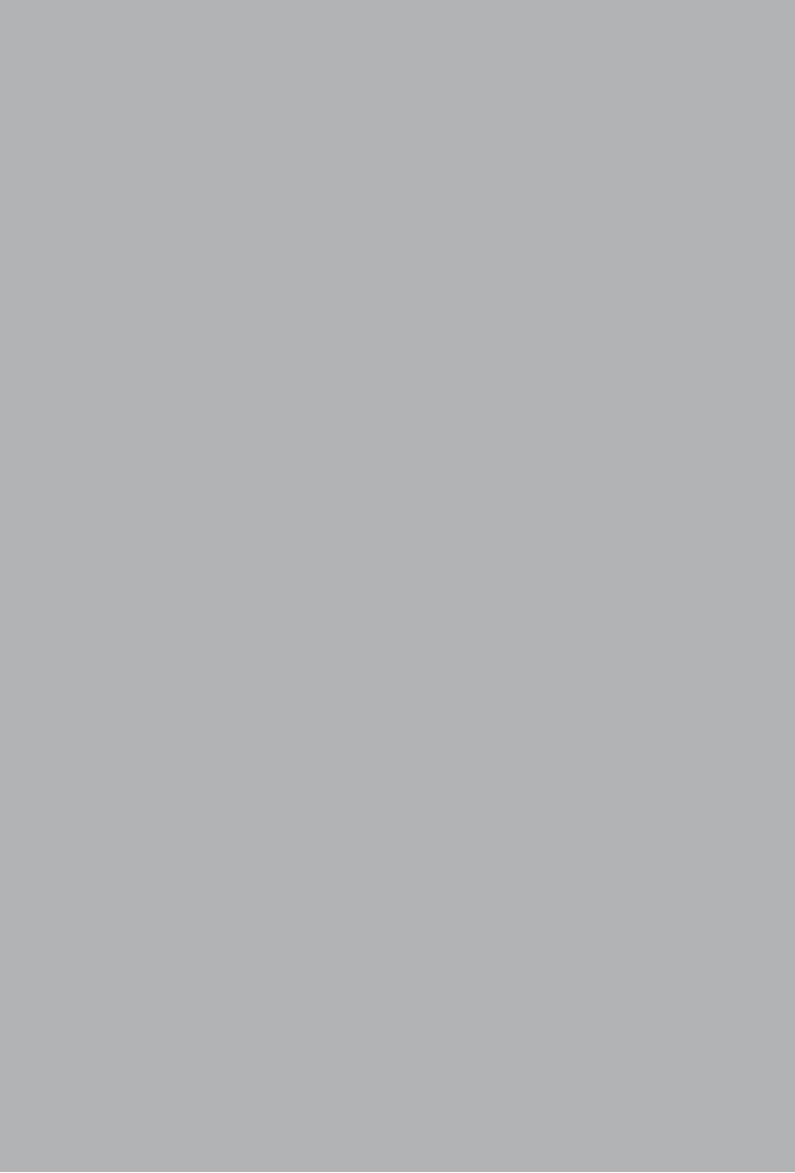
TRACK

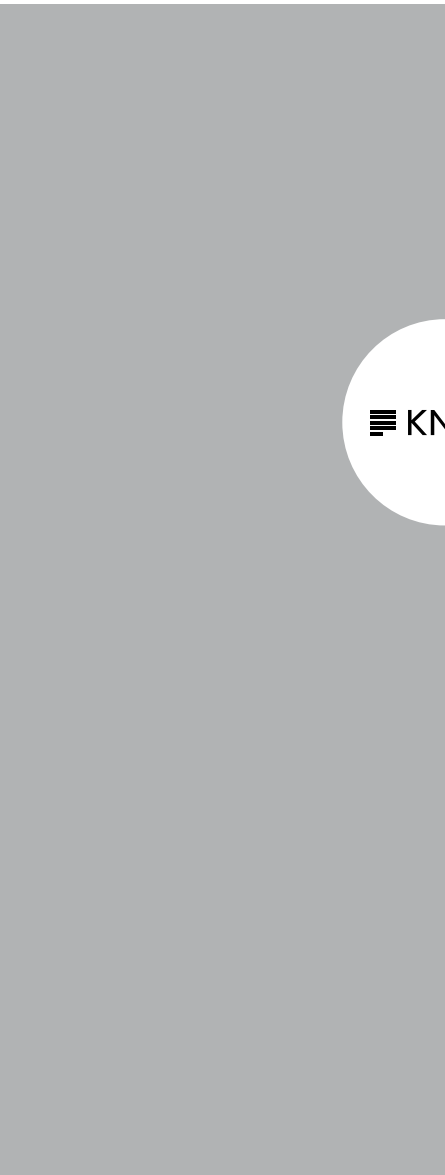
Peter Pišt'aneK

RIVERS OF BABYLON I.

TRACK

Peter Pišťanek RIVERS OF BABYLON I.

≡ KNIHA ZLIN

Peter Pišt'anek

RIVERS OF BABYLON I.

Tato kniha vychází s finanční podporou Komise SLOLIA,
Literárne informačné centrum Bratislava.

Copyright © Peter Pišťanek, 1991

Translation © Kristýna a Miroslav Zelinští, 2009

Cover and layout © Lucie Mrázová, 2009

ISBN 978-80-87162-25-5 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-87497-75-3 (PDF)

Věnuji Rudovi Slobodovi a Tiboru Rencésovi.

Ráno se topič probouzí s takovou nenávistí v duši, že mu ani nechutná jíst. Vylehává na dřevěné lavici, škrábe si svědicí kůži, napjatou na vysedlých žebrech, a tupě se rozhlíží. Nepokouší se přemýšlet o zdroji této nenávisti. Kotelna je temná, se zašlými a obitými stěnami. Vychladlé kotle se rýsují ve tmě. Prohání se v nich vítr.

Nakonec topič vstane. Přiloží do kotle ohřívajícího užitkovou vodu. Dlouho hledí do plamenů. Červená záře, sálající z otevřené tlamy kotle, v něm uhasí ranní zlost a vrátí ho do života.

Představu o smyslu tohoto života smyly topičovi předlouhé roky topení v hotelu Ambassador. Životní styl se v jeho vědomí zredukoval na udržování ohně pod kotli a na drobné opravy vytápěcího zařízení.

Topič žije bez jakýchkoliv významnějších lidských kontaktů. Dřívější pocity a emoce, které určovaly jeho někdejší vztahy k lidem, zvířatům, věcem a názorům, se dlouhodobou izolací zdeformovaly. Smysl světa se mu zúžil na smysl jeho kotelny. Vytápět hotel Ambassador a ostatní prostory, napojené na jeho kotelnu, to je všechno, co ho zajímá. V důsledku tohoto dobrovolného umrtvování topič občas podlehně jen těžko zvládnutelným záchvatům zuřivosti. Dostavují se takřka pravidelně. Vždycky je to vyvrcholením určitého období, během kterého se topič snaží soustředěně, jako ovčácký pes, sehnat dohromady neposedné stádo myšlenek, rozběhnutých po nejrůzněj-

ších koutech jeho nekomplikované duše. Vždycky, když se myšlenky začnou kotit a drsnými kočičími jazýčky olizovat jeho mozek, zlomeně sedí v kotelně za otřískaným a rozvíklým stolem, s hlavou sevřenou v dlaních, jako by se bál, že kvasící proud nedokonalých, kusých a horečnatých idejí mu roztrhne její kostěné stěny. Myšlenky navzájem obcují, bublají a tlačí topičovy oči z lebky. Tuhá, neskomírající nenávist přijde vzápětí. Skoro mu to vyrazí dech, najednou se mu zatmí před očima.

Tato zlost se starému topiči stala utrpením. Není nikam naměřovaná. Stejně tak ji může vztahovat i na sebe, což později také udělá. Když ho tedy chytne vztek a potřebuje se odreagovat, vrazí si facku, až se mu zajiskří před očima. Nebo co nejsilněji udeří ochablými prsty o ostrou hranu stolu. Prudká bolest se dostaví se značným zpožděním. Čekání na ni vždy topiče přivede k rozumu a lítosti. Pokorně si sedne zpět a počká na svou dávku bolestného vytržení. Bolest mu exploduje ve středu lebky, jen co vzruchy neomylně a nemilosrdně opíšou nervové dráhy jeho vyschlého těla. Je prudká a mrazivá, přinutí ho strčit si bolavé prsty co nejhlouběji do úst. Tam, v teple horkého dechu, se bolest utiší. Rozejde se do lebečních kostí a rozplyne se v huspenině mozkové hmoty. A s ní také nenávist. Topič dostane hlad a rozhodne se ho okamžitě ukojit kusem chleba, kusem slaniny a nafouklou fialovou cibulí.

Pro Donáta začíná topná sezóna už na konci léta. Něco ve vzduchu vyžene starce z neohoblované vrzající lavice. V celém městě ještě nikdo netuší, že démon zániku už začal se svým dílem. Lidé chodí lehce oblečení, koupaliště praskají návštěvností, prodavači chlazených nápojů nebo zmrzliny jsou na roztrhání. Ale v Donátových očích se zračí odevzdané srozumění se stavem věcí. Vidí to, co jiní ne. O odstín špinavější zabarvení listů na platanech před hotelem, mrtvého brouka na okraji trávníku, změny v chování žebravých ptáků poskakujících okolo popelnic na zadním dvorku.

Donát prudkým krokem přeměřuje celou kotelnu.

Ráno už bývá mlha a obloha má čím dál častěji nachovou barvu. Podzim klepe na plechové dveře. Až teď to vidí všichni, ale Donát je už dávno probraný z dřímot letního sentimentu. Svě vyžíhané tělo přinutil udělat strnulé, už předem naučené pohyby. Celé zařízení je třeba připravit na zimu. V té době ani nejí. Vyhublý pracuje nebo stojí u dveří, vydává bučivý hluboký tón, kterým by co nejvýstižněji vyjádřil svou zaneprázdněnost, a bodá se do hrudi pokřiveným ztvrdlým ukazováčkem. Na počkání všem, celému osazenstvu vysvětlí: On, Donát, je pracovitý. Teď je potřeba ohřívat vodu. Promrhá se jí dost. Hosté se hodně koupou a je potřeba jim vyhovět. Donát není proti. V zimě ale bude hořet pod všemi kotli. Kotlů je šest. On, Donát, to může ukázat. Srazí podpatky jako starý číšník. Račte dovnitř, když nevěříte. Všichni, zdá se, věří. Každý pospíchá ke své práci. Z otevřených větráků prádelny se valí hustá pára, příjemně vonící mýdlem. Rozpálené cikánky kouří na dvoře, oblečené jen do šatových zástěr. Smějí se Donátovi, s pískotem se nechají honit po dvoře mezi hromadami škváry. Občas si zvednou spodní lemy zástěr a odhalí mu, že jsou nahé. Iďavla panenka Mária róreken! křičí. Kdo by vydržel v tom horku? Ale Donáta cikánky zajímají, jen když ho poslouchají. Šest kotlů. Donát vyjmenovává s přivřenýma očima. Jednička, dvojka a tak dále. Čtyřka je mimo provoz. Donát to může dokázat. Zapovězeno! Bezpečnostní hledisko! Riziko! Donát to slovo s gustem přemílá. Cítí, jakou důležitost mu dodává. A nedefinovatelný půvab lidí dennodenně se dívajících smrti do tváře. Riziko! Topí se tu uhlím. Všechny ostatní kotelny v okolí jsou předělané na mazut nebo na plyn. Tahle, tvrdí Donát, je klasická. Další slovo. Klasická. Kolik významů a odtazitého půvabu je v jednom jediném slově!

V Donátově kotelně jako by se zastavil čas. V zimě tu hladově řičí rozžhavené tlamy ohnišť. Ve tmě, jakžtakž osvětlené nervózními záblesky ohňů, se neklidně lesknou naskládané hromady masného černého uhlí. Kotelna vytápí skoro celou jednu stranu ulice, od hotelu Ambassador až po křižo-

vatku. Jsou tam samé prodejny. Domácí potřeby, drogerie, mototechna a Kožatex. Dohromady starému topiči přísluší udržovat oheň pod pěti kotli. Jeden nefunguje. Zimy jsou tady tuhé. Kotle je potřeba jednou za hodinu nakrmit černou stravou. Ve dne v noci. Neustále. Donátovi to nevadí. Se ženou se dávno rozvedl, domov nemá a v ubytovnách se mu bydlet nechce. Dělá to tak už dlouhá léta. Na bydlení má přidělený malý kamrlík za kotelnou, ale zastihnout jej tam je nemožné. Nejčastěji se zdržuje v kotelně. Tam i spí, na lavici za těžkým, otřískaným starým stolem. Uhlí bere z uhelny, na kolečkách ho rozváží a seshora sype do hučících kotlů. Popel dává do plechových sudů, pokropí ho vodou z hadice a speciálním výtahem dopravuje na dvůr. Během celé zimy se tam hromadí šedočerné hromady popela. Na jaře přijede nákladní auto a na několikrát popel odveze do nedaleké cihelny.

Donát pracuje úplně sám. Kdysi se čtyři střídali na směny. Ale dnes, v dobách mazutu a plynu, se nikomu nechce špinit s mastným a těžkým černým uhlím. Kotelna je zastaralá, práce je hodně. Donát už dříve svému nadřízenému, řediteli hotelu Ambassador, oznámil, že je unavený a vyčerpaný, že toto léto ještě dotáhne, ale na zimu ať si najdou někoho jiného. On, Donát, má kam jít. Ředitel ho přemlouval, ať zůstane, ale stařec o tom nechtěl ani slyšet. Sedm let už má být v důchodu, je třeba si ještě trochu užít, zrelaxovat, vydechnout.

Donát zkontroloval kotle a teď sedí v podzemí. Čeká na někoho, kdo ho přijde vystřídat. Nikdo nejde. Donát v tomto hotelu topí už více než padesát let. Práce je to těžká a náročná, ale on si nestěžuje. Baví ho a tak dále. Je pravda, že už dávno má být v důchodu. Ale stále topí. Váží si ho. Jiného takového by nenašli. V poslední době však bývá unavený. Občas se opije, občas ho bolí hlava. Ale on, Donát, si nestěžuje, to patří k tomu, to je život.

Je teprve konec srpna, ale v ulicích města už pofukuje vítr. Přišel čas uklidit kotelnu. S mírou, nic se nemá přehánět. Po třicítce má každý doma pavučiny. Je sám, tady bydlí. Pracuje v kuse, pořád. Kdysi se tady střídali čtyři.

Jen Donát zůstal naživu. Roky letí, času neporučíš. Páni nahoře, v kanceláři, to dodnes rozepisují tak, jako kdyby v kotelně ještě pořád dělali všichni. Dva platy a všechny kolektivní prémie bere on, Donát. I za socialistickou soutěž. Sám se sebou soutěží. Sám si je kolektivem. Dva platy zůstanou nahoře v kanceláři. Páni se rozdělí.

Donát zná každý závit. Je ze staré školy. Ještě před nedávnem by ho k smrti odsoudil každý, kdo by se pokusil vzít mu práci. Léta však přibývají. Člověk už není to, co býval. Rok co rok těm nahoře hrozil, že odejde, ale nikdy to nemyslel vážně. Staroba ho dostihla. A láska, láska na stará kolena. Jednou se to ti nahoře budou muset dozvědět. On, Donát, si dokáže představit, jak jen budou vyskakovat. Ale kdo bude topit? To je otázka. Donát chodí sem a tam a zametá.

Vejde ředitel s hotelovým právníkem.

Ředitel je hloupý. Pomohl mu tchán. Umožnil mu vystudovat vysokou hotelovou školu a potom ho dosadil do hotelu Ambassador. Bez právníka si však ředitel nezaváže ani tkaničky u bot. Právník je teď plný hořkých výčitek. Dopsal se, že Donát chce odejít. On, právník, to kvalifikuje jako zradu. Opravdu mu nebude líto nechat všeho jen tak? Dali Donátovi hezký kamrlík. Stačilo jen vodu povynášet. I rádio mu dali. Pěkné. Za stravu neutratí ani korunu. Za jeho, právníkovými, zády se stravuje v hotelové kuchyni, ale on, právník, ví o všem. O ničem neví, přivře obě oči. Teplá strava, kamrlík, rádio, dva platy, to není špatné. Každý opravdu nemá takové štěstí.

Donát je však rozhodnutý. Do zimy už tady nebude. Ať si potom topí, kdo chce, jestli to tak může říci.

Ředitel se také ozve. Nedívá se ani na Donáta, ani na právníka. Tichým hlasem poznamená, že chce být těmto lidem dobrým, ale i přísným nadřízeným. Možná ne všichni chápou, že to, co dělá, dělá pro své dobro. Ale on to tak nerozlišuje. Kam bychom přišli, kdyby každý rozlišoval? Soustavná a cílevědomá práce s lidmi ale jednou přinese své ovoce. Dnes chápu já, řekne ředitel, zítra pochopí oni. Pozitíř pochopí i ten poslední hlupák. Podle jeho, ředitelova,

názoru, je potřeba dávat si stále vyšší cíle, nespokojit se. Ne se slovy, ale s poctivou prací. Neustále zvyšovat. Heslo dne. Samozřejmě, v neposlední řadě. Bez prázdných frází a velkých slov!

Donát pokyvuje hlavou. Potkal tady jednu takovou... Starý člověk potřebuje lásku. Všichni ji znají – umývá nádobí v kuchyni. Etelka Tóthová. Chtějí se vzít a odstěhovat se do jejího domku na vesnici. Nic zvláštního: čtyři stěny, střecha, sem tam okno, dveře – tak už to dneska chodí. Žádné hogo fogo. Před domem hruška, za domem prase.

Právníkovi je to jasné. Ale Donát by byl špína, kdyby se nepokusil najít někoho na své místo, mladého a jedno-
duchého. Koneckonců, hotel Ambassador jeho, Donáta, živil padesát let. Najít za sebe náhradu by mělo být to nejmenší, co by Donát pro hotel mohl udělat. Ať nového zaučí a zasvěťí do všech tajů. A pak ať si dělá, co se mu líbí! V zimě je volný!

Nečekají na odpověď, oba dva odejdou.

Donát není proti. On, Donát, ani není moc na sex, křičí za odcházejícími. Vlasy nemá, zuby nemá, špatně vidí a ruce se mu třesou. Jemu, Donátovi, stačí trocha lásky, trocha popovídání. Aspoň si ještě něco užít! Ostatní, ti si žijou! Lidé už dnes vlastní všechno možné. Aktovky, brýle, koupí si, co je napadne. A on, Donát? Jedno rádio, jeden kamrlík, ze kterého musí vylívat vodu pokaždé, když si chce lehnout a trochu se vyspat v měkkém. On, Donát, se stal náročnějším. To, co mu stačilo dříve, už mu teď nestačí. Rusové jsou už skoro na Marsu, a on je pořád tady. V zimě věčně u kotlů! O tom ti dva nic neví, ti tam nahoře! Ředitel hotelu je neschopný hlupák. Celé dny tráví dětinským hraním. A advokát si může nohy uběhat, jak stále lítá za svými kšefty.

Každou hodinu až dvě je potřeba přiložit do každé otevřené tlamy. Kromě toho opravovat ventily, odvodušňovat radiátory a odstraňovat jiné drobné poruchy. Topič je zároveň údržbářem topného systému. V létě je to lepší. Je potřeba jen zahřívat vodu a vyrábět páru pro kuchyň

a saunu. On, Donát, může jít na procházku. Ale nechodí daleko. Zdržuje se v okolí hotelu. Pozoruje pohyb aut na hlídaném parkovišti před Ambasadorem, potom si jde do samoobsluhy koupit několik piv. Vždy pospíchá zpět, do kotelny. Pustí si rádio a zpívá se zpěváky. Nebo vyjde na dvůr a špásuje s cikánkami z prádelny. Život mu ubíhá, a ani ho nevnímá.

Ředitel sedí v kanceláři mezi různým haraburdím, které si sem natahal z celého hotelu, a nahlas mluví sám se sebou. Nejde mu do hlavy, že starý Donát může kdykoliv odejít. Byl přesvědčený, že po padesáti letech služby se topič stal právoplatným majetkem hotelu. On, ředitel, se vždy ze všech sil snažil vyhnout se povinnosti řešit jakoukoliv situaci, ale ani ve snu by ho nenapadlo, že jednou bude muset vyřešit toto. Právník mu už řekl, že není možné někoho držet proti jeho vůli. Na to jsou, bohužel, paragrafy.

Paragrafy! vzpomene si ředitel a tlustou rukou mrští o stěnu těžátkem na papíry. Nelíbí se mu, že vedení hotelu je tolik závislé na Donátově libovůli. Když sežene náhradu, sežene. Nesežene, nesežene. Ředitel si zanotuje smutnou písničku. Proč se jenom tak hrnul do Města? Jo, jo, nejradši by si sedl doma na pařez a jen tak hleděl před sebe. Kurva život!

Namyšlený vesnický řezník Kišš sedí v obýváku a vykuřuje, jedno oko slastně přimhouřené, když přijdou nápadníci. Mladý Rác a jeho strýc Endre. Zhurta přicválají do Kiššova dvora, seskočí z koní, kteří obrovskými kopyty neklidně drtí travu a slepice na dvoře, a rázně vkročí dovnitř. Rác je pobledlý, dočista oholená tvář s narychlo ošetřenými rankami mu dodává důstojně důležitý výraz.

Kišš si přichází v klidu vyslechnout. Pokyvuje hlavou, jako by právě slyšel něco, co už dávno věděl. Potom si odkašle. On, Kišš, je takříkajíc zazobaný, řekne. Dá se vydělat. Je neuvěřitelné, co všechno dnes lidé sežerou. Nic se jim neošklíví. Takže mladý Rác by chtěl jeho, Kiššovu, dceru, za ženu?

Rácz vycítí, že by měl odpovědět. Ano, je to tak. Chtěl by. On, Rácz, ji miluje a ona ho miluje taky. On, Rácz, má po vojně, je zachovalý. Nějaký ten majetek taky má. Není bohatý, ale ani chudý. Má prase, i tu kravku, taky koně. Polokrevník, čerstvě okovaný, dobrý pod sedlo, k vozu i do pluhu.

Endre ho přeruší. Naléhavě Kišše upozorňuje, že chlapec bude dobrým zetěm. Už je tak vychovaný; za všechno u nich bylaacka. Rodiče se mu udávali bohatstvím.

Kišš si vzpomíná. Ano, byla to smutná událost. Pohřeb byl velký.

Rácz to nemůže potvrdit. Byl tehdy na vojně, řekne. U dělostřelců. Malá vesnička mezi Prahou a Benešovem. Tři vojenské útvary. Třicet dva osmdesát devět, padesát devět šedesát tři, sedmnáct čtyřicet šest. Dobrá vojna. On, Rácz, udělal, co měl, a měl klid. Pohřbu se nezúčastnil. Nasedl do špatného vlaku, v Aši ho z něho vyhnali celníci.

A co to bohatství, zajímá se Kišš, ty peníze po rodičích? Kde jsou?

Schované někde v domě, myslí strýc Endre. Nedávali peníze do banky. Nevěřili nikomu a ničemu.

On, Rácz, vystudoval dvouletou zemědělskou školu, řekne Rácz. Ať se všichni podívají na tyto dvě pracky! Ty se opravdu neleknu žádné práce!

Opravdu se hledalo? zeptá se Kišš a vytáhne flašku domácím.

Endre je přesvědčený, že budou ukryté v domě. Dokud se nenajdou, tak tam budou jako ve švýcarské bance.

Kišš vrtí hlavou. Ví, že rozebrali celý dům a nic nenašli.

Endre však neztrácí naději. Možná budou zabetonované ve sklepech, v základech. Tam se ještě nedívali. Dokonce teď, když tak on, Endre, nad tím přemýšlí, je mu stále jasnější, že peníze určitě budou právě tam!

Kišš vrtí hlavou. On, Kišš, slyšel zase něco jiného: že peníze se už našly, ale příbuzní si je rychle rozdělili, ještě když se Rácz motal tam a zpátky republikou.

Endre se rozčílí. Tak bohapustou lež ještě neslyšel. Ať mu Kišš řekne, kdo takové nehoráznosti po dědině rozšiřuje, a on, Endre, mu osobně půjde zacpat hubu!

Kišš naliže. Když Endre vyzunkne dvě štamprlata domá-cí, zahřeje ho to a uklidní se.

Kluk není žádný hlupák, řekne. Přímý a jednoduchý, to ano. Moc toho nenamluví. Ale pálí mu to, sakra!

Rácز vycítí, že by sám měl taky něco říct. On, Rácз, má taky hezký záhumenek. Potřebuje ženskou ruku. Vyprat, navařit, pohladit. Prase nakrmit.

Kišš všechno chápe. Láska je láska, zdraví, například, zase zdraví. Ale peníze jsou peníze. Může Rácзovi poradit, je starší, světaznalejší. Bez peněz v hotovosti je Rácз tak jako tak vyřízený. Nehne se dál. On, Kišš, je řezníkem už hodně dlouho. Ví, jak to chodí. Všechno posrali tím balíčkovým masem, kurvy! To je konec řezničiny. On, Kišš, se Rácзovi prostě díví. Proč ještě trčí v tom družstvu? On, Kišš, mít tak jeho, Rácзovy, roky, nic na světě ho tu neudrží. Ve městě se peníze válejí na ulici, jen je posbírat. Ať si jde do města vydělat! Eržíka na něho počká, jestli ho doopravdy miluje. O zvířata a záhumenek se mu zatím postará on, Kišš. Vždyť ho má skoro za vlastního. A ať se nezdržuje a hned vyrazí. Ať zbytečně neztrácí čas.

Rácз by chtěl před odjezdem ještě vidět Eržíku, ale Kišš v tom nevidí žádný smysl. Proč, vždyť ví, jak vypadá! Naposledy nabídne domá-cí. Potom oba vyprovodí na zápraží.

Rácз, celý smutný se svěšenou hlavou odcválá na velkém koni. Koutkem oka ještě zahlédne, jak se v okně Eržíčina pokoje zachvěla záclona.

Ještě týž den zažene prase, krávu a koně do Kiššovy maštale. Odpřisáhne si, že se vrátí hned, jak to bude možné.

Za svítání se Rácз vydá na vlak.

Slyšel jsem, že odcházíš, s falešným úsměvem mu řekne namyšlený Fero Bartaloš, jeho velký nepřítel ještě ze školních dob a jeden z Eržíčiných nápadníků. Speciálně kvůli Rácзovi ještě za tmy docválal na nádraží na zpěném tažném koni s mohutným zadkem a teď na něm křepčí uprostřed nástupiště. Divoce se směje, bílé zuby se mu blýskají ve světle slunce vycházejícího nad pustinou. Rácз

sedí na litinové lavičce ve špatně padnoucím biřmovacím obleku, kufr má u nohou.

Hele, opravdu jdeš do města? zakřičí Fero, když si ho Rácz nevšímá. Kůň se pod ním kroutí a řehtá. Jen jdi!

Rácz klidně zvedne hlavu a přestane si prohlížet nehty na pravé ruce. Až se on, Rácz, vrátí, řekne nevzrušeně, a něco se dozví, však Bartaloš ví, co má na mysli, zbije ho. A možná i zabije. Eržika bude jeho, Ráczovy, děti rodit, na to ať Bartaloš veme jed!

Ohohóóóó! zasměje se pyšně Fero Bartaloš, jako kdyby slyšel nějaký dobrý vtip. Divoce patami popožene obrovského nemotorného koně do cvalu. Zanedlouho po něm zůstane na nástupišti jen hromada kouřícího trusu.

Veškerý Ráczův majetek se vejde do kufru, který odložil na poplivanou a pivem politou podlahu, plnou nedopalků a špíny. Unavený po několikahodinové cestě si objedná pivo a panáka. Pozoruje se v zrcadle, které tvoří stěnu za výčepem. Je malý a hubený, ale tak kostnatý a hranatý, že působí až zavalitým dojmem. Špatně padnoucí oblek, pokrčený, na stehnech a zadku ošoupaný, osmahlá tvář, vystříhaná lebka a velké průsvitné uši připomínají amnestovaného trestance.

Rácz zvažuje, co podnikne. Ve městě je práce plno, ať už se vydá jakýmkoliv směrem. Může pracovat v továrně, v technických službách, na železnici. Podstatné pro něj je, aby si vydělal co nejvíc. Jen v takovém případě se bude moci co nejdříve vrátit a oženit se s Eržikou Kiššovou. Rácz se určitě neztratí. Město je obrovské, pracovních příležitostí hromada.

Rácz vytáhne noviny a začne studovat inzeráty. Nehtem zatrhává zajímavé nabídky.

Hledáš práci? vlídně se zeptá stařec ve špinavých montérkách, který dosud bezzubými ústy zápasil se dvěma rohlíky a vysušenou, cigaretovým kouřem nasáklou sekanou.

Rácz je uzavřený, nerad se pouští do hovoru s neznámými lidmi. Ano, odpoví za chvíli neochotně a zvedne odlivku k ústům.

Stařec se zasměje bezzubými dásněmi, naznačí přípitek a zvedne svůj půllitr s pivem. Právě jsi přijel? vyzvídá.

Jo, zachmuřeně odpoví Rácz. Nenávidí otázky. Položí sklenku na umakartovou desku vysokého stolu a postaví se do řady. Koupí si rohlík, sekanou a ještě jedno pivo.

Máš hlad? vyzvídá stařec a přejícně se usmívá.

Rácz přikývne a žvýká. Co je starochovi po tom, jestli má on, Rácz, hlad?

Já jsem Donát, abys věděl, řekne usmívající se stařec a natáhne k němu obrovskou ruku plnou mozolů a zažrané černoty.

Já ne, chtělo by se Ráczovi odpovědět, a asi by to i udělal, kdyby byl doma, ve venkovské hospodě. Jenomže je v cizím městě, cizím světě. Rácz, řekne nedbale a neochotně stiskne podanou ruku.

Ruce máš, že bys s nimi mohl zabíjet hovada, šplhne si starý.

Rácz pokrčí ramenem a vrátí se ke své sekané.

Vím o jednom dobrém fleku, řekne stařec po chvíli.

Ano? znuděně se zeptá Rácz, ale nastraží uši.

Dva platy bys bral, pokračuje Donát, práce je to lehká!

Rácz si odkašle, kousek sekané mu zaskočil v krku. Jazykem projede po zubech, pomalu zvedne krígl a spláchně jídlo pivem. Co je to za práci? začne vyzvídát.

Donát s tajemným úsměvem na tváři vyrazí k výčepu a nechá Rácze bez odpovědi.

Co je to za práci? zopakuje Rácz, když starý donese dvě piva.

Topič v hotelu, řekne Donát.

Ráczovi se to nezdá. Nejsou na to potřeba nějaké zkoušky? Ostentativně přehlíží pivo, které stařec zjevně donesl pro něho.

Co máš se zkouškama? stařec se chichotá. Když on, Donát, bude chtít, vezmou Rácze i bez zkoušek. Ať si to představí – nejluxusnější hotel ve městě. Sto let starý! Kotelna, bohužel, taky. Donát zesmutní, ale vzápětí se rozveselí. Čím jsi vyučený? zeptá se Rácze.

Vystudoval jsem dvouletou zemědělskou, hrdě řekne Rácz.

To by mělo stačit, přikývne Donát.

A co je to za práci? vyzvídá Rácz.

Lehká, bezvadná práce, řekne Donát. Ale velmi zodpovědná. Sám se staráš o celou kotelnu, ve dne v noci. Bereš dva platy a všechny prémie a odměny. Pokud jsi sem přišel rychle nahrabat peníze, nenajdeš nic lepšího. Nikde jinde si tak rychle nenacpeš kapsy. A nepředřeš se. Jenom tam musíš pořád být. Za pět let máš půl miliónu a sbohem! Donát se napije piva.

To, co slyšel, Rácz vzruší, dvakrát se nedá do piva pobízet. O tom žádná, přišel sem jenom kvůli penězům, nic jiného ho nezajímá. Vůbec by mu nevadilo, kdyby musel být pořád v kotelně. Aspoň neutratí!

Táhnu to tam už padesát roků, prozradí Donát, a už bych si chtěl odpočinout. Sedm křížků na hřbetě. On, Donát, by nerad odešel jen tak. Zabouchnout za sebou dveře a sbohem? To ne. Slíbil, že za sebe sežene náhradu.

A jak víte, že já jsem ten pravý? zeptá se Rácz.

Máš takovou širokou, poctivou tvář. Nevypadáš ani jako lenoch, ani jako hochštapler. Světla velkoměsta tě neomámí. Stařec obrátí do bezzubých úst zbytek piva a vysmrká se na špinavou podlahu.

Za zamlženými a zaprášenými okny výčepu je vidět příjíždějící a odjíždějící tramvaje. Ranní chlad už pominul, slunce začalo pražit. Ráczovi je horko jako ve skleníku.

Ještě pivo? zeptá se Donát.

Rácz zavrtí hlavou. Je ta kotelná daleko?

Ne, odpoví starý, deset minut pěšky. Chceš se jít podívat?

Pro mě za mě, připustí Rácz. Ale nic neslibuju, jasný?

Stařec horlivě přikyvuje, uvidíš, bude se ti tam líbit. Zvu tě ještě na jednoho panáka, řekne a postaví se do fronty u výčepu.

Rácz neříká nic. Snese jako kuň. Přituknou si. Chci se oženit a odstěhovat, pochlubí se Donát. Starý člověk po-

třebuje lásku. Mladý zase peníze. Takový je život, zafilo-zofuje si Donát. Rum ho rozveselil.

Je slunečné, dusné dopoledne. Jakási žena se nervově zhroutila uprostřed rušné ulice před hotelem Ambassador. Čekala na zastávce tramvaje. Jak se říká, ruply jí nervy a před očima dívajících se chodců se začala na nástupním ostrůvku svlékat.

Dav se skládá z lidí stejně uštvaných, nervózních a nešťastných jako ona. Jejich psychika však lépe odolává dopoledním horkům. Žena svlékající se na zastávce neunikne pozornosti kolemjdoucích. Všichni se zastaví, obklopí nástupní ostrůvek a společně pocítí potřebu míchat se do života nešťastné polonahé osoby. Hlavně mužům se při pohledu na bláznivou ženu zrychlí tep, naválí se krev do hlavy, vyhladí a napne se jim pokožka na tváři. Ozve se hvízdnutí, ironické i nenávisné poznámky. Ale žena nikoho nevnímá, její tvář prozrazuje absolutní obrácení se do sebe. Některý z cikánů, věčně se ochomýtajících okolo hotelu Ambassador, se pohotově chopí nákupní tašky, kterou žena odhodila během prvního bodu svého přízračného striptýzu, a nenápadně se s ní vzdálí. Nikdo si toho nevšimne, pohled na ženu, svlékající se na ulici, přehlušil všechny ostatní vjemy.

Video-Urban to pozoruje také a také ho víceméně vzruší pohled na bílé tělo nešťastné osoby. Ale je mu špatně z bezcitné masy vtipkujících diváků, a tak ze vchodu hotelu Ambassador zatelefonuje na stopadesátosmičku. NA ZASTÁVCE U AMBASSADORU VÁM NĚKDO DĚLÁ STRIPTÝZ, řekne a položí sluchátko. Nemá zájem přijít do styku s policajtama. Teď to potřebuje ze všeho nejméně. V kapse ho hřeje tisícimarkovka. Pár stovek bude ještě muset vyvekslovat, aby měl dost na kameru, kterou mu slíbil přivést Švéd Hurenssoon, známý. Potom Video-Urbanovi teprve začne život! Kamera, to je záruka šťastné budoucnosti. Urban má velké plány. Bude filmovat svatby, oslavy. Za to jsou pěkné peníze. Každý chce mít doma památku na životní událost a rád za to zaplatí.

Ta má teda odvalu, ukazovat se s takovými kozami nahá, komentuje představení na zastávce hlídač parkoviště, výstižně a přiléhavě přezdívaný Špáršvajn. Urban mlčí. Sleduje žlutobílé auto s majákem a dva policajty s šedou dekou, jak se vrhají na svlečenou a násilím ji vlečou do auta. Šílená se brání, kouše, plive, trhá hlavou a divoce kope, odhalujíc přitom ta nejintimnější místa svého těla, což velmi pobaví Špáršvajna.

Nebyl tu dnes náhodou Hurenssohn? zeptá se Urban.

Kdo? nechápe hlídač.

Ten můj kamarád, netrpělivě řekne Urban, ten Švéd.

Ten Švéd, přemýšlí Špáršvajn, tak ten Švéd tu dneska ještě nebyl.

Cestující na zastávce jsou vzrušení ještě dlouho po odjezdu hlídkového vozidla. Výjimečnost situace je sblížila tak, jako sblíží kalamita, kterou je potřeba spolu přetrpět. Tramvaje ale jezdí. Každá odveze část davu shluklého na ostrůvku a vyplivne pár nových tváří. Takových, kteří o nedávné scéně nemají ani potuchy. Pro ně získává pohled na dámskou lodičku odhozenou pod odpadkovým košem úplně jinou symboliku. Příběh se ztratil.

Co s ní teď budou dělat? zeptá se Špáršvajn Video-Urbana. Tvář má růžovou spokojeností a dobrou náladou. Nepracuje tady dlouho a ještě pořád z něj vyzařuje servilní spokojenost lidí, kteří se z dvoutisícového platu dostali k příjmu několikanásobně vyššímu. Špáršvajn svůj flek získal díky protekci a teď chce být s každým zadobře.

Možná že když ji dva tři policajti dobře opíchají, tak zkrotne, řekne dychtivě. Urban pozoruje, jak Špáršvajn vybírá poplatek od příjíždějícího řidiče, strká mu lístek za stěrač a ukazuje prázdné místo. Hnusná, slizká, smradlavá svině, pomyslí si. Měl by sis už konečně jednou zasouložit, řekne studeně, s pohledem zhnuseně upřeným do tlusťochových vodnatých očí, a přemůže pokušení vrazit mu zespodu do červené výběřčí tašky, aby se drobné rozletěly po celém parkovišti.

Prosím? zeptá se Špáršvajn a předstírá, že nerozuměl.

Že by sis měl s nějakou zasouložit, řekne Video-Urban. Je ti vidět na očích, že si celý život jen honíš brko.

No dovol, usměje se hlídač.

Ani se neurazí, pomyslí si Urban, tak je se sebou spokojený. Když tolik šetříš, poradí tlustochovi, měl bys jednou investovat do nějaké ženské, která by tě pořádně opíchala.

Ještě nikdy jsem za to neplatil, ohradí se Špáršvajn a zrudne.

To je jasné, přikývne Urban, ještě jsi to ani nedělal. Po-dívej se tam, ukáže Špáršvajnovi na dvě děvčata vystupující z velkého mercedesu se západoněmeckou poznávací značkou. Ty by ti pomohly. Zásadně pracují ve dvojici, to je jejich specialita. Studují medicínu, takže bys byl pro ně trochu hloupý, ale kdybys moc nemluvil, určitě by se to ztratilo. I tak by je na tobě zajímalo jen to, kolik jim zaplatíš. Tak asi tři sta marek, odhadne Urban. To by stačilo. Zasměje se. A kdybys jim řekl, že jsi ve svém věku ještě panic, udělaly by ti to určitě i zadarmo. Tak co? zeptá se zaraženého tlustocha. Mám ti to zařídit?

A ty jsi jejich kamarád? zeptá se Špáršvajn.

Jasně, tvrdí Urban, já jsem tady kamarád se všemi. Ty jsi ještě o žádném Ambassadoru nevěděl, když jsem tu já už dávno dělal taxikáře. Vekslovat jsem začal až potom, co taxikaření přestalo vynášet. Teď je tolik černých taxíků, že je každý rád, když si za noc vydělá dvě tři stovky. Tak co, chceš ty dvě medičky?

Předtím jsi říkal, poznamená zčervenalý tlustoch, že by mi daly zadarmo...

Video-Urban nevydrží a začne se smát. Špáršvajn se zatváří uraženě. Promiň, řekne Urban, vůbec ty ženské neznám. Znam tady hodně lidí, ale jen málo kurev. Jen ty, které jsem občas vezl. Starochu, dá se do řeči, když vidí zmatek v tlustochově tváři, nesar! Věř mi, že já mám ty stejné problémy se ženskýma jako ty. Dokonce to mám ještě těžší než ty; jsem otrokem své vlastní estetiky.

Špáršvajn nerozumí. Pod estetikou si představuje jezení vidličkou a nožem. Naštěstí ho nával příjíždějících aut tak zaměstná, že si Urbana přestane všímat.

Urban se může poohlédnout po nějakém kšeftu. Prudce, s obligátní otázkou na jazyku přistoupí k právě příjíždějícímu rakouskému opelu. Necítí se přitom dobře a trochu ho to ponižuje, ale potřebuje ještě alespoň tři sta marek. Dnes nebo zítra přijde Hurenssoon s vysněnou kamerou a bude ho potřeba vyplatit. A potom nashledanou, veksle! Video-Urban se stane drobným podnikatelem. Do Ambassadoru si zajde jen občas na skleničku před spaním a už nikdy ze sebe nebude dělat tajtrlíka kvůli pár šupům. Není problém vydělat hodně peněz, problém je vydělat je tak, aby si člověk mohl sám sebe vážit.

Urban právě přemýšlí, že by se zase na chvíli mohl ukázat v práci, v obchodním domě naproti, kde je zaměstnaný jako aranžér, ale kde se zdržuje jen ve výjimečných případech, když zničehonic uvidí, jak se po parkovišti a chodníku naproti hotelu Ambassador rozběhne skupinka policajtů. Zátah, napadne ho. A on, Urban, má u sebe tisíc dvě stě marek! Když ho chytanou, kamera je v tahu! Přitiskne se ke stěně a nenápadně, po centimetrech ustupuje směrem k pasáži do dvora. Má výhodu, ještě ho nezpозorovali. Nespouští pohled z policajtů šacujících cikány a veksláky, které pak nakládají do antonu, a šmátrá rukou po stěně. Když nahmatá roh, bleskurychle proklouzne do temného podchodu, rozběhne se do dvora. Ještě stále nemá jistotu, že ho neviděli. Strach, že se mu vytoužený sen nesplní, u něj způsobí paniku. Otevře plechové dveře do kotelný a zevnitř se na ně zadýchaně přitiskne. Je v bezpečí. Rozhlédne se. Kovové schody vedou do podzemí. Seběhne dolů a rozhodne se zůstat v kotelně. Raději chvíli počká, dokud se to venku neuklidní. Sedne si na lavici za otřískaný stůl a vytáhne šustivé zachovalé bankovky. Jejich sametový dotek a kovově barevné odstíny ho uklidní. Tohle určitě bude stačit, pomyslí si; Hurenssoonovi přesně řekl, jaký typ má přinést. Více než tisíc sto padesát marek nestojí. Pochopitelně, ve Švédsku mohou být ceny jiné. Určitě by měl ještě dvě stovky koupit. Když bude mít videokameru v rukou, do roka má ty peníze zpět.

Léto pomalu vrcholí, listí začíná hrát podzimními barvami. Všude je plno hluku, barev, lidí, aut. Rácz kráčí nejistě. Diví se Donátovi, jak se v tom shonu může vyznat.

Tady je mototechna, ukáže stařec do výkladu plného ozdobných nálepek, integrálních příleb a pumpiček na pneumatiky. V poschodí je drogerie, pokračuje Donát, a tady, v pasáži Tatra, Kožatex a domácí potřeby. Pro ty všechny topíme, zdůrazní. A za rohem je Ambassador.

Hotel vypadá opravdu honosně. Tyčí se do výšky šesti poschodí. I přes ošuntělý a zanedbaný vzhled je poznat, že pochází z lepších časů. Před hotelem je hlídané parkoviště. Ve dvou řadách proti sobě tady parkují auta zahraničních značek. V suterénu je bar s varieté, poučuje Donát Rácze, který valí oči na livrejovaného vrátného stojícího pod plátěnou markýzou a přísně hledícího do ulice, ruce založené za zády. Hotelový vchod se leskne mahagonem a kouřovým sklem. Rácz se dostal do světa úplně neznámých jevů. Většinu z toho, co vidí, vidí poprvé v životě.

Tancují tam úplně nahé ženské, pokračuje Donát a mrkne na Rácze.

A vy už jste tam byl? zeptá se Rácz.

Jako host ne, přiznává Donát, to je jenom pro cizince. Ale v zimě tam občas chodívám odvdzušňovat radiátory a tak. Dopoledne, když trénují. Tancují na pódiu a skoro nic na sobě nemají. Všechno jsou to kurvy. Po programu se tahají s cizinci. A proč ne? říkám si. Ať si vydělají, dokud jsou mladé. Co na tom?

Rácz mlčí. V podstatě ho to nezajímá. Hlavně aby už začal vydělávat. Tento svět ho nezajímá, poslouží mu jenom k tomu, aby se mohl co nejrychleji vrátit do toho svého. Zaleze do kotelny a vyleze, až když s penězi pojede zpátky domů. Na vojně to bylo stejné. Všichni se rvali o vycházky a Rácz nebyl za celé dva roky ani na jedné. Raději se zavřel do posilovny a zvedal činky. Co všechno musel udělat pro to, aby ho důstojníci nevyhnali na nucenou vycházku! Kamarádi si významně klepali na čelo. Ale Ráczovi nevadilo být dva roky zavřený v kasárnách. Hned na začátku si oťukal svůj svět a potom se v něm už cítil jako doma. Výlety

do neprobádaného terénu ho nelákaly. Často si říkal, jak by to bylo krásné, kdyby tak narukoval k ponorce, ta by se ponořila a vyplavala opět až po dvou letech. Když Rácz propouštěli do civilu, odevzdal skoro nepoužitý vycházkový oděv. S výjimkou několika nucených filmových představení během přijímacího výcviku, přísahy a cesty na pohřeb rodičů, ho neměl na sobě. I obě dovolené si nechal proplatit.

Kotelna bude jeho ponorkou, rozhodne se Rácz. S okolním světem bude udržovat jen ty nejn nutnější kontakty. Nic ho na něm nebude zajímat, jenom kolik peněz si z něho bude moci odnést domů.

Tudy, řekne Donát. Rácz přikývne. Skloní se a zvedne ze země malou igelitovou tašku. Nahlédne do ní, jsou tam nějaké cizí bankovky. Tak co je, netrpělivě volá Donát. Rácz zastrčí tašku do kapsy, rozhlédne se a následuje Donáta temnou pasáží do dvora. Nahoře je kuchyň, ukazuje Donát na šedivý zadní trakt, zřejmě přistavený později. A tady dole zase prádelna. Občas jim koupíš kafe a ony ti budou přát.

Rácz přemýšlí, kdo mohl ztratit tašku s cizokrajnými penězi. Nejde mu to do hlavy. Vypadá to, jako by ji někdo chtěl schválně schovat do velké betonové nádoby s ozdobným keřem. Jako by si pro ni chtěl přijít později. Ráczovi to nejde do hlavy, ale Donáta se neptá. Proč starce zasvěcovat? On, Rácz, si všechno zjistí i bez něj.

A tady dole je kotelna, ukáže Donát. Otevře plechové dveře a po úzkých schodech oba seběhnou do podzemí. Tady si odlož kufr, řekne Donát Ráczovi a ukáže na rozviklaný stůl. Ráczovi chvíli trvá, než se v temné místnosti zorientuje. Přes špinavé okno sem shora proudí paprsky denního světla filtrované zářivými částicemi prachu poletujícími ve vzduchu. Vzadu jsou kotle, teď mrtvé a studené. Jen v tom levém se topí. Z potrubí uniká pára.

Je to stará kotelna, řekne stařec a posadí se. Všichni už topí plynem nebo olejem. Kdyby ji chtěli modernizovat, museli by zbourat půlku hotelu. Na celý rok by museli zastavit provoz a hotel by neplnil plán. A obchody by musely taky zavřít, tvrdí Donát.

Vzadu se otevřou dveře a vejde jakýsi dlouhovlasý mladík. Co ty tady děláš? zeptá se se smíchem Donát. Zase tě honili?

Jsou ještě nahoře policajti, pane Donáte? zeptá se mladík.

Donát zakroučí hlavou. Ani noha tam není. Copak, zase byla šťára?

A pořádná, zdůrazňuje mladík, musel jsem se schovat u vás.

A tak co, pokrčí rameny stařec, ty sám sobě nejlépe rozumíš. Ale jestli mě jednou dostaneš do průseru, nepřej si mě! Mně do tvých kšeftů nic není, rozumíš?! To je v pořádku, řekne Donát, když vidí, že Urban rozpačitě civí na Rácze. Seznamte se, chlapci, navrhně, to je můj nástupce Rácz.

Urban, řekne Urban.

Rácz kývne hlavou, nevstane.

Tohoto vagabunda se drž, poradí mu Donát, sežene ti všechno, co budeš potřebovat.

Nic nebudu potřebovat, pomyslí si Rácz, ale raději mlčí.

Tak já už jdu, jestli je vzduch už čistý, řekne Video-Urban, zatím se mějte.

Takové vagabundy mám nejraději, řekne Donát, až se plechové dveře nahoře zabouchnou. Celé dny se to považuje a nic nedělá. Ale peněz má plno. Jednou se nestihne schovat a skončí za katrem. Z takových si příklad neber, napomíná Donát Rácze. Ty buď poctivý!

Rácz si sedne. Donát mu začne popisovat život v kotelně. O stravu se, například, vůbec nemusí starat. Topič se chodí najíst do kuchyně. Vždycky se tam najdou v hrncích nějaké zbytky. Jenom je potřeba být s kuchaři a kuchyňským personálem zadobře. Páru jim pouští podle toho, jak chtějí. Když například dělají knedlíky, dají jemu, Donátovi, vědět a on jim zvýší tlak. Když má těsto vykynout, musí být v kuchyni jako v peci. Však on, Donát, Rácze do všeho pěkně zasvěť.

Rácz přikývne. Zatím se mu to celkem líbí. Prochází se po kotelně a rozpačitě nahlíží do kotlů. Z otevřených tlam

táhne studený vzduch. V komínech a kouřovodech hučí průvan. Větrací šachtou doléhají zvuky z ulice, zkreslené dlouhou cestou kovovým potrubím.

Stařec sedí za stolem a hraje si s popelníkem. Byl by rád, kdyby Rác zůstal, řekne. On, Donát, slíbil, že sežene nového topiče. Jde o princip. Je už starý, rád by si oddychl. Dožít je třeba. Stále jen topil, během celého života. Nic nestihl. A teď si i milenku našel. Takovou věkově přiměřenou. Vlastní domeček na Záhoří. Je vdova. Chtějí odejít spolu. On, Donát, tady strávil čtyřicet let života. Předtím pracoval jako jeřábník v Čechách. Na všelijakých stavbách, jednou tady, jednou tam. Ostrava, Vítkovice, Kladno. Ocelové srdce republiky, atakdále. Z výšky jeřábu se mu, Donátovi, dobře dívalo na svět. I ženu měl Češku. Z České Lípy. Kurvila se. V lázních. Mariánských. Rozvedli se. Děti mu vzala. Od té doby je on, Donát, tady. Ale nechce umřít u kotlí.

Náhle stařec vstane. Ano, rozhodl se! Seznámí Ráca s tou svou! Nečeká na odpověď, vyběhne po kovových schodech nahoru a bouchne za sebou dveřmi.

Rác zůstane sám. Prohlíží si černou halu se spícími kotli. Vytáhne ze zadní kapsy svůj nález. Deutsche Bundesbank. Pět stomarkových bankovek a čtyři padesátimarkovky. Rác netuší, jakou hodnotu můžou mít. No nic, však to zjistí. Opatrně peníze zabalí a schová do podšívky kufru. Vyšplhá se nahoru na kotel a nakoukne do uhelný. Je prázdná, rozlehlá. Po koutech se povalují zbytky uhlí z minulého roku.

Ještě stojí nahoře a dívá se do násypných otvorů, když se ozve rachot na schodech. Dolů leze Donát a za ním obrovská ženská v bílém plášti, šátku a v bílých gumákách. Tak, Ilonko, usmívá se Donát, tohle je můj nástupce! Rác musí přetrpět nové seznamování.

Takže vy jste náš zachránce, řekne Tóthová snažící se o koketnost.

Jakže? nerozumí Rác.

Tady Donát by neodešel z kotelný, kdyby vás nenašel, vysvětlí ženská. Pořád říkal: Nemůžu je nechat ve štychu, padesát let jsem u nich. Slíbil jsem najít náhradu a svůj

slib splním! Ne, zdůrazní babka, on nikoho nemusel hledat, on sám se tak rozhodl. Toužil po čestném odchodu. A teď – při posledním slově se Tóthová zamilovaným pohledem podívá na natěšeného Donáta – se mu jeho sen splní! Zapálíte si? zeptá se ho a vytáhne ze záhradní krabičku spart. Ne, nekouřím, odvětlí Rác. Ani já jsem nekouřila, přikývne babka, ale mezi těmi děvčaty v kuchyni si člověk zvykne. Je to jediný způsob, jak si zkrátit dlouhou chvíli. I vy tu budete mít dlouhou chvíli. Ale dobře děláte, že nekouříte.

Však on začne, suše se zašklebí Donát.

Nikdy! zařekne se Rác. Krev mu ztuhne v žilách, když si představí, jak si jde pro Eržiku, jak o ni žádá u Kišše a jak ho náhle přepadne záchvat kašle, jak před všemi marně schovává kapesník, posetý krvavými skvrnami, jak se všichni zhrozí, jak Kišš řekne: Ne, svou dceru tuberákovi nedám! Na vojně zkoušel kouřit. Kdo nekouřil, ten nebyl chlap. Nikdy mu však cigarety nechutnaly. A když mu jednou kamarádi jako hlupákovi roty nabídli speciálně preparovanou cigaretu, po které z něj teklo vrchem i spodem, zanevřel na kouření a začal posilovat a boxovat.

Tak co, jak se ti tady líbí? zeptá se Donát. Jak ses rozhodl? Zůstaneš?

Jen jestli si vydělám tolik peněz, jak jste sliboval, řekne Rác.

Chceš vidět mé výplatní pásky? naoko se rozčílí stařec. Chceš?

Není třeba, mávne Rác rukou.

Tak co, vyzvídá Tóthová, plácnete si?

No tak dobře, řekne Rác, proč ne. Podá si s Donátem ruku.

To je potřeba oslavit, zvolá rozzářený stařec a odněkud vyloví flašku výčepní brandy a tři skleničky. Nalije a zvedne svou sklenici. Ať se ti tu tedy daří.

Donát moc nesnese. Vypije dvě tři skleničky a už se mu lesknou oči. Roztouženě ohmatává babku Tóthovou.

Silvie tancuje ve varieté Ambassador, ale chtěla něco jiného. La Scala, Metropolitan Opera, Labutí jezero a podob-

ně. Po celou dobu studia na konzervatoři ji v tom utvrzovali. Dnes Silvie tančí v nočním programu, který se jmenuje Tajemství noci. Je to v podstatě striptýz, zpestřený několika dramatickými vložkami. Taky umění, ale kabaretní. A chlapi po ní šílí. Silvii je jasné proč. Ale ona dá jenom tomu, který ji něčím zaujme. Musí být bohatý, úspěšný. A, samozřejmě, sympatický. Cizinec, pochopitelně.

Editě se zase nikdy ani ve snu nezdálo, že by se mohla stát tanečnicí z povolání. Navíjela cívky ve fabrice na nitě. Po večerech tančila ve folklorním souboru, aby se nezbláznila. Sem ji dostal hotelový právník. Každé obvykle něco nasliboval, ale Edita mu nedala, dokud ji sem nedostal. Líbí se jí tady. Je ráda, když všichni obdivují její štíhlou postavu pohybující se v uhrančivém rytmu.

Jako všechny slečny z baru Ambassador, tak i Silvie a Edita doufají, že sem jednou přijde milionář z Texasu nebo arabský naftový šejk, zamiluje se do nich, vezme si je a odvede do své vzdálené vlasti.

Obě sedí v šatně a převlékají se po dopolední zkoušce. Jaké máš hebké vlasy, řekne Edita a dotkne se rukou Silviiny hlavy. A světlé! užasne. Edita je taky blondýna, ale u kořínek jí prosvítá tmavá barva. Kdyby si peroxidem neodbarvovala vlasy, všichni by viděli, že patří ke snědým spoluobčanům.

Silvie se s blondatými vlasy narodila. Kdyby to tak nebylo, musela by se přebarvit. Ale nemusí. Arabové, černoši, Italové, všichni blázní za blondýnkami. Labutí jezero je v tahu, ale Silvie si už zvykla. Ještě pár let, pak se vdá. Na Západ. Čím větší nároky, tím menší výběr. Sem bude jezdit jen na návštěvy. Ale za kým vlastně? Na chvíli přestane s oblékáním a zamyslí se s punčochovými kalhotami v ruce.

A jaké máš dlouhatánské nohy, diví se Edita a položí jí dlaň na koleno.

Silvie si toho nevšímá. No co, někdo se vždycky najde, ochotný závidět jí v kteroukoliv denní i noční hodinu, pomyslí si. Anebo půjde nakupovat do obchodního domu. Auto s americkou nebo kuvajtskou poznávací značkou zaparkuje na parkovišti. Dlouhým frontám se bude jenom

smát. Třeba si ani nic nekoupí! Ať všichni ostatní puknou vzteky!

Editina ruka už je úplně nahoře. Silvie se apaticky nechává vzrušovat stále ohnivější kolegyní. Natáhne se na židli a dívá se do zrcadla. Pod očima se jí začínají dělat vrásky. Už by se potřebovala jednou pořádně vyspat. Za nic na světě si nedokáže vzpomenout, jestli jsou dveře do šatny zamčené. Oběma rukama začne hladit Editinu hlavu, kterou má teď mezi nohama. Jednu ruku prudce přiloží na ústa, aby umlčela hlasitý vzlyk. Druhou rukou tahá Editu za vlasy, jako by ji na poslední chvíli chtěla odtrhnout od svého rozkroku. Ale už je pozdě. Celým tělem jí proběhne prudká vlna, dlaní přidusí sérii vzdechů. Potom zůstane sedět, jako by ji opustily všechny síly, jako hadrová panenka.

Edita se usmívá. No, co ty na to? zeptá se vítězoslavně.

Silvie jakoby se probudila z hlubokého spánku, nepřičetným, apatickým pohledem si měří Editu. Proč jsi to udělala? zeptá se ztěžka. Už to nedělej. Já nejsem lesba.

Však ani já ne, prohlásí Edita. To jsem se naučila v base. Tam to byla naše jediná zábava.

Ale já si NEPŘEJU, abys mi to dělala, nasupeně přikáže Silvie. Namísto odpovědi ji Edita něžně a dlouze políbí na spodní ret. Já nejsem lesba! opakuje bezmocně Silvie.

Však ani já ne, zasměje se Edita. Ale opravdu něžná dokáže být k ženě jen žena, no ne?

Silvie nic neřekne, vytrhne se z jejího objetí a odejde do umývárny. Editu jde za ní.

Osprchujeme se spolu, co ty na to? řekne. Obě vkročí do sprchy. Proč nezkusíš i ty být ke mně trochu něžná? zeptá se. Uvolni se, o nic přece nejde. A neříkej, že to není něco jiného, než když ti to dělá nějaký starý břichatý Němčour!

Silvie přikývne. V objetí je zapomnění, v objetí je pravda. Všichni samci světa zůstali zamčení za dveřmi sprchy.

Když Tóthová odejde zpět do kuchyně, Donát ještě jednou nalije pálenku. Teď si odpočíná po cestě, po obědě vyřídí osobní oddělení, vyfasuje pracovní oděv a ochranné pomůcky, řekne Rácovi. Zítra se natvrdo pustíme do učení.

Času je ještě dost, ale ne zase až tak. Zanedlouho bude konec srpna a potom to už půjde z kopce. Za chvíli je tady zima.

Zavede ho dozadu, do kamrlíku. Je tam šero, dusno a smrad. V místnosti stojí špinavý gauč a skříň. Na židli, která slouží místo nočního stolku, leží nedbale pohozený časopis. Tam vzadu na konci chodby je koupelna a záchod, řekne Donát. Tady můžeš spát. Někde by tu měla být nafukovačka, bručí stařec, napůl schovaný ve skříni. Aha, tady je. Nafoukni si ji a odpočiň si. Zavolám tě, až bude oběd. A potom půjdeme vyřídit papíry. Hodí mu složenou nafukovačku do rukou a opustí kamrlík.

Rácz si nafoukne matraci a lehne si. Ale spánek ne a ne přijít. V novém prostředí se těžko usíná. Vzduch je přesyacený nejrozmanitějšími pachy a zvuky. Kdo ví, co ho tady čeká? Je to cizí svět, tvořený jinými lidmi než je on, pro jiné lidi, než jaký je on. Ale začíná to docela dobře. Ještě tady není ani jeden den, a už si sehnal práci, střechu nad hlavou a navrch sedm set západoněmeckých marek. Zanedlouho ho zavolají na oběd. S takovým prudkým vývojem událostí opravdu nepočítal.

Na druhý den brzy ráno se na něj přijde podívat samotný ředitel hotelu. Hotelový řidič a poskok Ďula prudce rozevře plechové dveře a s posvátnou úctou křikne: PŘICHÁZÍ ŘEDITEL! a ustoupí na bok. Ředitel vejde drobným tanečným krokem a důstojně zůstane stát nahoře na plošině. Tváří se milostivě. Stojí tam v samolibé póze, připomínající stylizovanou roztržitou ironií portréty Ludvíka XIV. Je vidět, že ředitel se obdivuje a má se rád. Tento dojem ještě umocňuje ředitelovo rozšafně pozdvižené pravé obočí a knír.

Jsem rád, řekne nakonec, že jste si našel náhradu, Donáte. Jen ho dobře zaučte, aby nic neselhalo a abychom v zimě měli teplo. Ne jako minulý rok! To ať se neopakuje!

To nebyla moje vina, pane řediteli, brání se Donát. Já dělám, co můžu. Kotelna je zastaralá. Co zmůžete se stoletými oběhovými čerpadly?

No právě, odsekne ředitel. Sto let fungovaly, a najednou nefungují? To je mi nějaké divné! Já si na vás ještě posvítím, Donáte! Ředitel se obrátí na Ráczce. Upravte se člověče, rozmrzele se na něj osopí. Jak to vypadáte?

Rácz si zapne knoflíky čerstvě vyfasované montérkově blůzy až ke krku.

Mí lidé, lidé z hotelu Ambassador, chodí upravení! dodá ředitel nadutě.

Nemáme solvinu, řekne Donát řediteli, zanedlouho budu dělat tu... prezervativní prohlídku. Všechny čerpadla budu muset rozebrat a solvina nikde.

S tím obtěžujete samotného ředitele, hlupáku? okřikne Donáta seshora Ďula. Donát zmlkne.

Já nejdřív potřebuju vidět snahu, prohlásí ředitel, výsledky. Potom umím být i velkorysý! Potom bude i solvina a další věci! S těmito slovy vyjde po kovových schůdcích a opustí kotelnu. Ďula se obrátí k Donátovi a Ráczovi, pohroží jim pěstí a rozběhne se za ředitelem.

Ředitel je hloupý, ale přísný, řekne Donát, když je vzduch čistý. Ale největší svině je hotelový právník. Tomu se vyhni obloukem, pokud můžeš. Donát mávne rukou a vezme si na rameno kabelu s vercajkem. Pojď, přikáže Ráczovi, jdeme do domácích potřeb vyměnit nějaké ventily. Minulou zimu tekly, ale neměl jsem náhradní. Tady se, chlapče, nezastavíš. Ale aspoň ti čas utíká. Ani se nenadějeme a je tady zima.

Celý den stráví v prodejně, v kanceláři vedoucího, ve skladu i v šatnách prodavaček. Hodně ventilů je zrezivělých, zablokovaných, netěsnících. Celý topný systém je zastaralý. Naštěstí jsou radiátory z litiny, ta vydrží. Ale rez ucpává všechny ohyby. Občas je potřeba zablokovat celý kus potrubí a prostrčit skrz něj drát nebo natlakovat vodu. Chlapi pracují tvrdě, soustředěně, zašpiní se. V suterénu je vlhko, smrdí tam plíseň.

Je to celé zastaralé, konstatuje Donát, budeme to muset zavřít a vypustit všechnu vodu!

Stojí a dívají se, jak černá smradlavá voda z topení teče do kanálové mřížky.

A co, kdy se budeš ženit? zajímá se Donát.

Rác mlčí, pohled na černý, kalný vír jako by jej zhyponotizoval.

Cože? zeptá se. Ale Donát nezopakuje otázku. Přes semknuté rty mu probublávají ty nejopzlejší nadávky. Kanálová mřížka odtékající vodě nestačí. Topiči jsou za chvíli po kolena ve vodě silně čpící konzervačním roztokem.

Nejlepší způsob, jak prochladnout a umřít, zuří Donát, takhle se toho domečku na vesnici nedožiju, kurva-noha!

Konečně voda vytekla. Donát sebere ventil a tlačí dovnitř dlouhý ocelový drát. Samá usazenina! Rozčiluje se. Rác mu podává nástroje a pozorně se mu dívá na ruce. Uvědomuje si, že velmi brzy na to bude sám. Konečně je porucha odstraněná.

Namontuj ten ventil zpátky! přikáže Donát Rácovi a utírá si ruce do hadru. Vedoucí prodejny i prodavačky zvědavě pokukují po Rácovi.

Odvzdušnííte mi radiátor v kanceláři, pane Donáte? zeptá se vedoucí.

Dnes ne, dnes je práce do aleluja, řekne Donát. To má dost času. Vždyť je teprve konec srpna.

A co ty trubky? zeptá se vedoucí. Bude to dobré? Nebudeme mrznout jako minule?

To se ukáže, až když se začne topit, řekne Donát.

Vedoucí mu nenápadným, ale významným gestem vecpe do kapsy balíček mleté kávy. Tady máte za to otravování, řekne.

Lidé jsou celí posraní ze zimy, řekne Donát Rácovi, když už jsou na ulici. Ani ze smrti nemají takový strach jako z toho, že jim bude zima! Zapamatuj si to, na tom můžeš stavět. Proto žereme zdarma restaurační stravu, nalíváme se zrnkovou kávou. Občas se najdou i nějaké dobré cigarety. Americké!

Vrací se do kotelny. Kalhoty mají mokré, v bagančatech jim žbluňká. Dnes se mi už nechce nic dělat, prohlásí Donát. Uvaříme si kávu a usušíme se. Zítra půjdeme do dalších obchodů. Času dost!

Rác se nenudí. Když není práce, lehne si na lavici s ru-

kama složenýma za hlavou a poslouchá rozhlas. Nebo se zavřenýma očima vzpomíná na domov. Především na Eržiku, to především. Jak je krásná, moudrá a pracovitá!

Donát co chvíli přiloží do kotle na teplou vodu. V kotelně je tma. Odlesky ohně malují na zašlých stěnách fantastické obrazce. Pohled do plápolajícího ohně uklidňuje, hypnotizuje. Rác usne, zanedlouho se však vzbudí.

Donát čte noviny, chytí ho záchvat vzteku a nenávisti. Oběma rukama si svírá hlavu, oči mu vylézají z jamek. Tak uplyne odpoledne. Brzy bude tma.

Jdeme do kuchyně podívat se, co vaří, prohodí Donát, kterému mezitím vyhládlo. Rác se jde vymočít. Kdo se často dívá do plamenů, musí více močit. Potom Rác přiloží trakař uhlí, jen z čirého rozmaru, aby mohl sledovat, jak si oheň uloupí svou kořist. Pak se opět uloží na lavici a dívá se do ohně.

Druhý den navštíví Donát s Rácem drogerii a Kožatex. Venku prší. Ulice se leskne. Hlídač parkoviště se zimomřivě choulí pod deštníkem. Naobědvají se v kuchyni, v umývárně nádobí. Jedna z pomocnic jim donese polévku, omáčku a brambory přímo z kotle. Donát vezme nůž a rozdělí maso na dva díly. Chutná? zeptá se s plnými ústy.

Chutná, přikývne Rác.

Obědvají rychle, jídlo už vychladlo a nepálí na jazyce ani na dásních. Pokukují po umývačkách nádobí. Rác chce umýt talíře, ale Donát ho zadrží. Není třeba, řekne. Ženské to po nás umyjí. Vždyť jim za to topíme, ne?

Po obědě jdou zkontrolovat topení do varieté Ambassador. Stejně nebudeš na sto procent vědět, že to funguje, řekne cestou Donát, všechno se ukáže, až když to dva tři dny v kuse běží. Jdou služebním vchodem a potkají jednu z tanečnic. Donát na ni upozorní. Právě vystoupila z opelu s rakouskou poznávací značkou. Pošle řidiči vzdušný polibek a jde ke schodům. Kotelníci jí dají přednost. Schválně kolem nich přejde nevšímavě. Je štíhlá jak závodní kůň. Ovane je vůně parfému, která se za ní táhne jako ocas za kometou.

To je kus, co? poznamená stařec, když zmizí z jejich dohledu.

Moc hubená, znalecky prohodí Rác. V duchu je však rozmrzelý, že ho ta ženská tak okázale ignorovala. Jeho, kterému krhanická kurva, když byl vojákem, platila, místo aby platil on jí. No počkej, já bych tě naučil! pomyslí si. Ale vtom si vzpomene na Eržiku. Představí si její čistou panskou tvář a celý se rozlítostní. Co už ho, Rácze, může zajímat na této babylónské nevěstce, když ho doma čeká děvče jako Eržika!

Hubená svině – nejlepší maso, poznamená Donát. Jmenuje se Silvie. Rajtuje na ní skoro každý. Je to kurva kuřevská.

Zábavný podnik Ambassador není velký. Pódium, dvacet stolů kolem, dlouhý barový pult s deseti židličkami a v rohu praktikábl s bicími, varhany a reproduktory.

Tanečnice sedí v teplácích a gymnastických úborech kolem klavíristy a smějí se nějakému vtipu. Donát zavede Rácze do chodby. Tady jsou šatny, řekne mu. Odvzdušni tam ty radiátory. Já jdu do suterénu zkontrolovat rozvody. Rác vezme tašku a vejde do první šatny. Je to místnost dlouhá asi pět metrů. Na jedné straně zrcadla, židličky a kosmetické stoly. Na stoličkách rozvěšené části ženské garderoby. Střevíce jsou skopnuté pod skříní. Napravo zívá dlouhá řada otevřených skříní. Na světlo z nich vykukují různé stříbrné kostýmy, paví pera a kožené postroje. Radiátor se zdá být v pořádku. Rác povolí odvzdušňovací ventil na boku a nastaví prázdnou plechovku. Když odsýčí vzduch a do nádoby začne prskat černá voda, Rác ventil zavře. Ještě jednou se nadechne vůně ženského potu, pudrů a voňavek, potom vyjde na chodbu a otevře dveře do další šatny. Hubená tanečnice, kterou potkali u vchodu, se právě převléká. Když uvidí Rácze, nepřátelsky na něho pohlédne: Neumíte zaklepat, než někam vejdete?

Nevěděl jsem, že jste tady, řekne Rác a zasměje se.

Ale teď už to víte! řekne tanečnice důrazně.

Ano, teď už to vím, souhlasí Rác a vstoupí do šatny. Dělán jen svou práci, řekne, když uvidí její pohrdavě vy-

špulené rty a neujde mu ani zlostné škubnutí plavou hlavou. Kurva hnusná, pomyslí si, večer co večer ji na pódiu ukazuje celému baru, a teď se bude stydět? Dřepne si k radiátoru a vyzkouší ventil. Tanečnice si ho už nevšímá. Svlékne si podprsenku, potom i kalhotky. Sedí na své židličce, oblečená jen do zlatého náramku a náušnic. Ventil je zadřený, dokonce možná i zrezivělý. Rácz všemi póry svého primitivně smyslného organismu vnímá éterický, energií nabitý šum nahého ženského těla. Tanečnice si navlékne bílý gymnastický trikot. Rácz pracuje u radiátoru, ale kradmo po ní pokukuje. Silvie se nenuceně obléká, zdá se, že ji přítomnost cizího muže nijak nevyrušuje.

Můžete mi zapnout zip u krku? zeptá se.

Rácz vyskočí od radiátoru, utře ruce do montérek. Tanečnice se k němu otočí zády. Rácz se namáhá s malým zipem, ruce se mu třesou. Ze ženy vyzařuje teplo a temná pižmová vůně.

Děkuju, řekne Silvie. Ani se po něm neohlédne. Znovu se posadí a v ruce se jí objeví dlouhá tenká cigareta a miniaturní zlatý zapalovač. Rácz dřepí u svého radiátoru a třídí v hlavě myšlenky, rozuteklé do všech stran jako vajíčko rozbité o stěnu. Co to vlastně chtěl dělat? Aha, otočit ventilem. Vezme páku, nasadí ji na hřídel ventilu a zlehka zatlačí. Byl to jen vodní kámen. Stačí slabý tlak a ventil funguje. Několikrát s ním otočí sem a tam, nasadí kolečko a zajistí závlačkou. Tanečnice si zatím obula cvičky a zmizela ze šatny. Rácz sedí na zemi a lehce přivoní ke svým dlaním. Ulpěla na nich vůně horké ženské pokožky. Eržika je v té chvíli daleko. Jednou tě dostanu, zařekne se Rácz. Dostanu tě a naučím tě móresům!

Na vojně se Rácz naučil využívat každou volnou chvíli ke spánku. Je mladý, musí hodně spát. Umí to v hluku, za světla, v jakémkoliv poloze. I pětiminutový spánek ho osvěží. Jednou mu na vojenském cvičení ukradli spací pytel, bylo to v zimě a čekaly ho dva týdny v drsných podmínkách výcvikového prostoru Boletice. Ostatní členové obsluhy děla tehdy mrzli, v noci se třásli zimou a blouznili, zapadání sně-

hem. On, Rácz, se jen smál. Schoulil se do kabátu, ruce strčil do kapes a spal.

Donát už skoro vůbec nespí. Usne tak na hodinku, na dvě, tvrdí. Zbytek času jen tak sedí, kouří a přemýšlí.

Po celodenní práci si lehnou na lavičky a kouří. Ráczovi zachutnaly cigarety. Nepovídají si, oba dva jsou mlčenliví a přemýšliví. Občas některý z nich přiloží a překontroluje tlak páry. Venku začíná podzim. Dny ještě bývají slunečné, ale v noci už dují divoké větry. Kotel na teplou vodu je malý, tichý. Rácz se občas v noci probudí a poslouchá kvílení větru ve studených komínech. Potom opět usne. Jen co se vyspí, řekne mu pokaždé stařec, s cigaretou v ústech, hledě do ohně, když jsem byl já mladý, taky jsem spával. Čím budeš starší, tím méně budeš spát. Donát naloží trakař uhlí a vyklopí ho do ohně. Ráczovi nevadí hluk. Někdy si i ve dne zdřímne. Jindy přemýšlí o Eržice. Možná on, Rácz, neměl odcházet do města, přijde mu jednou na mysl. Měl ji unést. Určitě by tím starého Kišše obměkčil. Na druhé straně, není to tak jisté. Mohl by si tím taky uškodit. Kdoví, jaká bude v posteli. To je velmi důležitá věc. Co když je chladná? Nebo: co když má ovčí píču? lekne se Rácz. To by se do ní ani nedostal. Už s tím má zkušenosti. Vojenská kurva, kterou vojáci přezdívali Absolventka, mu jednou řekla, že když pánbůh rozdával přirození, on, Rácz, musel být nejméně dvakrát. Chodila za vojáky až do kasáren. Rácz jí to dělal ve skladu výkonného praporčíka, když se stal jeho pomocníkem. Absolventčiny steny vždy zburcovaly celý úvar. Jojo, to byly časy! vzpomíná Rácz. Po vojně u nich na vesnici několikrát ve stodole potěšil sousedku, hezkou vdovičku, ale potom se zamiloval do Eržiky Kiššové a byl konec. Neuměl si představit, že by to dělal s někým jiným než s ní.

On, Rácz, není typ, do kterého by se žena uměla zbláznit. Je mlčenlivý, má přísný pohled a neohrabané pohyby. Jen velmi zkušená až zkažená žena je schopná v něm, Ráczovi, na první pohled najít vášnivého, divokého milence s nelitostnou výdrží a obludným přirozením. Ale jemu, Ráczovi, to nepřekáží. Divoký milenec v něm ještě spí, ješ-

tě se neprobudil. Je spíše zdrženlivý. Ještě nikdy v životě nepocítil spalující, všepohlcující vášně, která navzdory své intenzitě a pravdivosti pramení spíše z potřeby uspořádat si v tom určitém momentě život podle určitých pravidel.

Teď mu ale světlovlasá tanečnice z baru-varieté Ambassador stříkla jed do žil. Od té doby ji několikrát potkal. Často chodí na dopolední zkoušku tehdy, když Rácz vysypává sud s popelem. Rácz se přistihne při tom, že se vleče ven především proto, aby ji znovu a znovu viděl. Pravda, pod jakoukoliv záminkou může vejít do baru-varieté a tvářit se, že opravuje něco na topení. Na to je však příliš hrdý a plachý. Zmůže se jen na pohledy, kterými ji skrz naskrz proráží, když se potkají. Silvie se zpočátku tvářila, že ho ani nevnímá; teď se na něj zdrženlivě usměje. Vážné, oceľově antracitové oči zavalitého mládence a vášnivý výraz na jeho tváři ji vždy pobaví.

Musíme ještě zajít do mototechny, prohlásí Donát jednoho rána. A potom zkontrolovat topení v samotném hotelu. To mám ze všeho nejraději! uleví si. Kdybych tam nemusel, byl bych tím nejšťastnějším člověkem na světě.

Proč? zeptá se Rácz.

Uvidíš to sám, řekne Donát. Samá buzerace. Každý si na tebe otevírá hubu. Od ředitele přes recepčního až po posledního poslíčka.

Snídají v kotelně. Donát donesl bochník chleba, kousek másla a zbytky šunky, která zůstala ze snídaní valutových hostů. Z velké konvice čaje stoupá pára. Donát do ní zamýšleně vymačká citrón. Potom už budeme mít všechno za sebou, řekne. Od té doby budeš muset stát na vlastních nohou. A po chvíli dojatě dodá: Za dva týdny končím.

Rácz si maže chleba máslem a klade na něj oschlé kousky šunky. Na jedné straně je rád, konečně mu začnou vyplácet plnou sumu, kvůli které sem přišel: dva platy a všechny odměny. Na druhé straně má strach.

Kdy půjdeme do té mototechny? zeptá se věčně a zakousne se do chleba.

Hned po fryštyku, odvětlí Donát.

Jedí a mlčí. Pažravému Donátovi co chvíli zaskočí. Ramena mu poskakují, dusí se. Roztřesenou rukou si vezme čaj, napije se, na chvíli zavře oči a cpe se dál.

Venku je nečas. Ze stromů opadáva zažloutlé listí. Kalná voda se s rámusem valí do kanálové mřížky. V rohu kotelný začne zatékat. Je tam prasklý okap, řekne Donát při pohledu na zvětšující se vlhkou skvrnu. Vlhkost se sráží na černém stropě. Černé kapky padají do prachu.

Chlapi jdou do prodejny mototechny. Zkontrolují stav radiátorů a vedoucí je pozve na skleničku. Donát významně zamrká na Rácze.

Slyšel jsem, že odcházíte, pane Donáte, poznamená vedoucí, když si připijí. Tak tak, přikývne Donát, tady mladý mě vystřídá. Ale co, řekne vedoucí, nedá se nic dělat. Vedoucí se podívá na Rácze: Nenecháte nás zmraznout, že?

Vidíš, jak jsou všichni posraní? směje se Donát, když zajdou za roh. Pro trochu tepla by i vlastní matku prodali!

V Donátovi spí pořádná dávka opovržení všemi, kteří jsou v zimě odkázaní na jeho kotelnu. Je to podobný despekt, který pociťuje mnoho doktorů, ať jsou jakkoliv humaní a hodní ke svým pacientům – k beztvaré mase, která skučí a chrchlá v čekárně a chytá je za rukáv bílého pláště pokaždé, když vykouknou z ordinace. Donát lidi posuzuje jen podle toho, jak by jim ve svých představách musel topit. Jde si koupit pivo a dívá se na pána, který stojí s košíkem v ruce před ním. Ten by chtěl topit hodně, pomyslí si Donát, pořád by si stěžoval, že je mu zima. Tamhle, odhaduje pokladní, by potřebovala topit jen přes den. V noci spí odkopaná a nahá jako červ. A tak dále.

Prostitutka zastaví taxík. V útrokách jí ještě stále houfně odumírají spermie nezaměstnaného Zdravka G., který bydlí ve Vídni. Prostitutka je vysoká, plavá, dobře oblečená. Tváří se, jako by byla dámou.

Urbanovi se ženština hnusí a netají se tím před Ráczem. Stojí na chodníku před pasáží do dvora. Urban číhá, kdy se objeví Hurenssohn a přiveze mu slíbenou videokameru. Rácz drží v ruce kartón marsek a tašku piva. Poslouchá

Urbana a dívá se na něj nehybným pohledem. Takové jako ona připomínají Video-Urbanovi stoku. Nebo veřejné hajzly. Každý, kdo má valuty, se do ní může udělat. Ne, dole v baru-varieté ještě nebyl. Nezajímá ho to. Raději doma poslouchá nahrávky Charlieho Parkera.

Rác si prostitutku měří pohledem vlhkým touhou.

Jednou jsem ji vezl domů, řekne Urban. Hrála si před ním, Urbanem, na velkou dámu. On, Urban, však nepřistoupil na její pojetí sama sebe. Inteligentně jí dal najevo, že ji nepovažuje za nic jiného než za špinavou štetku. Dokonce tak inteligentně, že to ani nepochopila. Zeptal se, kam to teda bude. Otevřela ústa, aby řekla název ulice. Ještě po půlhodině mu v autě smrdělo rozkládající se semeno nějakého špinavého Jugoše nebo Němčoura.

Rác mlčí, dívá se před sebe. Ve tváři se mu nepohne ani sval. Je to ona, Silvie. V kapse montérek zatne pěst, až mu v ní zapraskají kosti.

Ale pak zaplatila, dodá Video-Urban. Pět stovek vysolila. Bála se, že ji on, Urban, nabonzuje.

Z ničeho nic se Video-Urban vydá pryč. Musí se poohlédnout po jiných parkovištích, jestli se tam náhodou neobjevil Hurensen. Je možné, že se jemu, Urbanovi, vyhýbá. Vyšel se na něj, kameru nedovezl a vyhýbá se mu. To není seriózní. Urban dodnes chápe dojemnou péči, s jakou se o Hurensena staral v červnu, když tady byl Švéd poprvé, jako určitou formu zálohy na slíbenou kameru. Za taxík neutratil Hurensen ani vindru; on, Urban, ho všude vozil. A vůbec. Hurensen se zachoval jako buran, jako zkurvený nespolehlivý hipísák. On, Urban, ho jde hledat po celém městě. Možná tady už byl. Kromě toho vidí, že s Rácem dnes není normální řeč.

Rác měl kamenný pohled. Pěst má zatnutou až dolů do kotelny. Drží ji v kapse jako odjištěný granát. V kotelně odloží nákup a rozhlédne se. Hledá vhodný objekt. Kurva, hétszentségét! vykřikne a jediným úderem vyhloubí do boku nejbližšího kotle lavorovitou prohlubeň. Jednou ji, kurvu, i tak dostane. I jemu bude kouřit. I on ji bude často bít. Musí ji přece potrestat za to, že mu byla tak dlouho

nevěrná s jinými. Však počkej, řekne si. Rozvalí se na lavičce. Zavře oči v předuše budoucích rozkoší, které mu zprostředkuje její drsný, ohebný jazýček.

Donát rozespale vyleze z kumbálu. Proč Rácz tříská, proč Rácz bouchá? On, Donát, prosím pěkně, právě spal. Ano, podařilo se mu usnout. Toho je třeba si vážit. Rácz tady nemá co bouchat. Ještě mu to tady neříká pane. A vůbec. Kde byl Rácz tak dlouho? Ať neříká, že byla taková řada v samoobsluze! Donát nervózně chodí po kotelně a máchá hrbolatým prstem. Kde Rácz trčel?

Venku, procedí vyrušený Rácz, když otevře oči.

Určitě s Urbanem, řekne Donát.

S ním, přikývne Rácz. Urban má peněz jako šlupek. A je jen černým taxikářem. Občas něco vykšeftuje. A jaké peníze si potom musí vydělat opravdoví kšeftaři? Urban mu to říkal. Milióny!

Donát se pobaveně rozesměje. Ty taky každému naletiš, řekne. Dobře ti radím, Urban není kamarád pro tebe. Je to šejdíř! Ty jen poctivě, rozumíš? Tamhle si vezmi hadr a sidol a běž čistit kotle. A já se jdu natáhnout. Milióny, pche!

Donát zmizí. Rácz si vzdychne a dá se do práce. Večer ale bude přes malé okénko v uhelném skladu pozorovat hotelový vchod a protáhlé parkoviště. Určitě uvidí i Silvii. Bude na ni čekat celé hodiny.

V té době se v Rakousku Zdravko G. spokojeně veze z trhu pracovních sil na hrkotající korbě nákladní dodávky. Znovu měl štěstí. Sehnal práci. Načerno, pochopitelně. Zdravko G. nechce přijít o podporu v nezaměstnanosti. Majitel historického mlýnu ve Vídeňském lese si usmyslel zlikvidovat a vyvézt dvě stě roků starý dřevěný hajzl. Zdravko G. je na takovou práci jako stvořený. Za práci dostane pět tisíc šilinků. Nejpozději pozítří je s ní hotový. Na víkend může tedy jet opět do Bratislavy. Najde tu vysokou kurvu.

Hovna smrdí, řekne si Zdravko G., když nosí nahoru a dolu plná vědra, ale život je krásný. Kdyby zůstal doma, v Kosovu, dodnes by pásal osly.

Silvie je taky spokojená. Zdravko, černý jugoslávský lékař působící ve Vídni, jí nechal tisíc šilinků. I když je prodá jen za tři koruny, dostane tři tisícovky. K tomu připočítá sto marek od Němce, kterého předtím udělala v jeho autě na parkovišti před hotelem. Sto marek za dvacet pět korun, to je i se šilinky dohromady pět a půl tisíce. Z toho půjde pětistovka taxikáři a tisícovka recepčnímu v hotelu Ambassador. Zůstává čtyři tisíce čistého. Do dvou v noci. Ještě se i vyspala. Sama. Edita k ní v poslední době chodívá málo. Sezóna končí, každý se snaží utrhnout si ještě co největší kus. Ale čtyři tisícovky, to vůbec není špatné. Na amatérku.

Silvie není profesionálka. Má své povolání. Je kabaretní umělkyní. Po programu však vždy jednoho nebo dva zákazníky udělá. To jí nikdo nemůže vzít. Má to jako koníčka, i na přilepšení. I tak se jednou vdá a skončí se šukáním v autech a hotelových pokojích.

Její domácí si myslí, že Silvie studuje. Případné pochybnosti se umlčí penězi. Domácí se o víc nestará. Když peníze dojdou, přijde se znovu starat. Takový je život. Silvie taky dodržuje nepsanou a nikdy nevyslovenou dohodu: nikoho si nevodí na privát. Nikoho mužského pohlaví.

Vy jste tak slušné děvče, řekne domácí. Neměla byste se příliš vyčerpávat tím studiem. Ať se vaše kamarádka jednou učí tak dlouho do noci sama! A nebo ať přijde ona k vám. Už dlouho tady nespala. A vůbec, měla byste si dát pauzu. Oddechnout si. Bavit se. Máte už chlapce? Ne? To je dobře. Ještě máte dost času.

Silvie odemkne kovovou skříňku a vloží do ní peníze. Vydělat si co nejvíc, dokud má tvrdá prsa a růžovou, tuhou sliznici. To, co potom zůstane, bude ještě dost dobré pro budoucího manžela. Silvie už o něm ví téměř všechno. Bude vysoký, prošedivělý. Západní Němec, Rakušák, Američan, bohatý Arab, to je jedno. Auto přinejmenším mercedes. Vdovec, starý mládenec a tak. Musí mít samaritánské sklony, spojené s touhou vlastnit. Jen tak dokáže stáhnout kurvu z oběhu, udělat ji svou manželkou a nepřipomínat jí to potom při každé malicherné hádce. Dokud se

stříbrný panter zatím jen schovává někde v zahraničí, Silvii stačí i Zdravko G.

Rác z leští mosazné součástky. Kotle jsou zastaralé. Na každém z nich se skví zašlá tabulka HANS-KOKESCH-WERKE IN WIEN 1895. Nešetří tím sidolem, přikáže Donát, který se už definitivně vzbudil. Ale ani nemrhej. Něco mezi. Potom se půjdeme najíst, zdůrazňuje. Bude dobrý oběd. Rác mlčí.

Tys koupil pivo, řekne Donát, ale i já jsem na nás myslel. Tady máš, smířlivě osloví Ráca. Dej si. V černých rukou se mu zaleskne dlouhá flaška. To víš, řekne, až ty budeš padesát let v jedné kotelně, taky budeš mít všelijaké mouchy. Ale Urban je flákač, to je. Šmejd. Napij se.

Rác neodmítne. Pálenka je slabá, ale v sychravém dopoledni zahřeje. Hned se mu lépe pracuje. Ale na Donátovy pokusy zavést rozhovor odpovídá jen ano a ne. To aby stařec věděl, že on, Rác, není žádný hadr. Aby věděl, že on, Rác, se napije, ale koupit se nedá.

Po obědě se Donát rozhodne uskutečnit to, co dlouho odkládal – kontrolu topení přímo v budově hotelu Ambassador. Mezitím však dovezou uhlí.

Tak, řekne Donát, už nám začala skutečná práce. Tohle je už tvoje uhlí, tak si ho slož. A co nejdřív, protože na něj naběhnou cikáni s kýbly a nic z něj nezůstane. Nejlépe ještě dnes. Já tu kontrolu v hotelu udělám sám. To bude to poslední, co tady udělám. Potom už budu jen sedět a pít. Padesát roků je padesát roků.

Auto z uhelných skladů se otočí ještě desetkrát. Ještě dlouho do noci Rác při světle lamp shazuje uhlí do sklepa. Co chvíli seběhne dolů a odhrne kopec spod okna, aby se tam všechno vlezlo. Z větracích otvorů baru-varieté se line tlumená hudba. Hustě prší, ale Rác pracuje bez košile. Ze zad a šíje se mu kouří. Déšť smývá pot. Rác si plivne do dlaní a pracuje dál. Bez přestávky, mechanicky a monotónně.

Až nad ránem si dá pauzu. Upracovaný sejde dolů a lehne si na lavici. Zmuchlaný kabát si dá pod hlavu a spí jako zabítý. V rukou mu tepe.

Ráno je kalné, deštivé. Rác se rozmrzele dívá na zbytek uhlí, které se leskne v dešti. Ve tmě se zdálo, že ho zůstalo méně.

Koncem týdne zatopíme pod kotli, říká Donát po snídani s pohledem upřeným na teploměr. Už se doopravdy ochladilo.

Do oběda Rác odháže zbytek uhlí. Občas číhá, jestli se neobjeví Silvie, ale nemá na ni štěstí.

Poslední dny a noci je v kotelně zima. Jeden kotel už velkou kotelnu nevytopí. Chlapi nemají práci, sedí zachumlaní v kabátech a pijí čaj s rumem. V noci se Rác často probouzí a poslouchá, jak se uhlí za stěnou v uhelně sesouvá. Má mastný, temný zvuk.

Dobré uhlí, utrousí Donát a tře v dlani kousek, nebudeš muset tolik přikládat. Vydrží hořet dlouho.

Každý den stařec vysvětlí Rácovi něco ze zařízení kotelny. Rácův sešit se hemží nákresy, schémata a tabulkami. Rác není bůhvíjaký génius, je spíše jednodušší, ale učenlivý jako šimpanz. Sám si zakreslí a označí systém rozvodných trubek, klikaticích se po stěně. Ani parní rozvodní čerpadla mu nezůstanou tajemstvím.

Oběhový systém je Stanford-Schroeterova typu, blýskne se Donát před Rácem. Zatopíš pod kotlem. Když pára v generátoru dosáhne předepsaného tlaku, otevřeš ventil do čerpadla. Když začne fučet přes tenhle malý pojistný ventil, několikrát přetočíš oběhové kolo. Jde to lehce i rukou. Čerpadlo ti samo naběhne. Tehdy můžeš přidat páru a obrátky se zvýší. Potom otevřeš oběhový systém. Rozumíš? Hned ti klesne teplota vody, protože čerpadlo přivádí studenou vodu z vytápěcího systému zpět do kotle. Zkrátka, tlak páry, obrátky čerpadla a teplota vody jsou tři věci, které musí být vzájemně velmi pečlivě sladěné. Ale to všechno tě naučím během několika dní, když zatopíme.

Rác si všechno zapisuje. Chce se naučit co nejvíc.

Večer Rác vyjde na dvůr se provětrat. Už je chladno. Hvězdy nejdou vidět, jen měsíc se občas vynoří z roztrhaných mraků. Hladoví toulaví psi se ve tmě rvou o odpadky

z kuchyně. Černé čumáky se jim lačně lesknou. Silnými zuby sekají do vzduchu i po sobě. Nejsilnější z nich chytne obrovskou vyvařenou kost z kontejneru a vleče ji ven ze dvora. Rácz rozsvítí světla. Psi se leknou a okamžitě se rozprchnou. Dlouho je slyšet rachot kosti, vlečené hladovým psem po kočičích hlavách ulice.

Teď ještě nejsou tak drzí, řekne Donát. Zaslechl hluk a štěkot a vyšel nahoru za Ráczem. V zimě si na ně ale dávej pozor, varuje Rácz. Zaútočí i na člověka. Kdysi jsem měl malorážku a střílel jsem je. Jsou jako vlci. Jednou jsem však nechtěně postřelil opilého hosta a hotelový advokát mi ji rozlámal. Ještě že to vyřídil bez policajtů...

Donát silně kašle, odplivne si na dvůr. S hekáním močí do hromady popela. Z kaluže moči se kouří. Psi teď vyjít někde v druhé ulici. Z dálky je slyšet vyděšený štěkot.

Ráno přijde ředitel. Je potřeba zatopit! rozkáže přísně a utře si nos. Řidič Ďula stojí vedle něj a výhružně se dívá na topiče.

Chtěli jsme, řekne Donát a vstává od snídani. Mladý to může dosvědčit. Zrovna včera jsem říkal: Zítra zatopíme.

Je to tak, přikývne Rácz.

Drž hubu, hlupáku! okřikne je Ďula.

Ředitel upřeně upírá pohled na Donáta: Je potřeba zatopit!

Donát přikyvuje. Zatopíme, coby ne, zafilozofuje si.

V noci byla zima, řekne ředitel. Francouzský milionář z osmnáctky a ten americký podnikatelský pár z červeného apartmánu si stěžovali. Až mi bylo trapně. Cožpak mám já sám, ředitel, topit?

Donát moudře pokyvuje. Ano, je to problém. Ale řešení je jednoduché. Vyřídte jim... začne slavnostním hlasem, ale ředitel už odešel.

Drž hubu, hlupáku! rozkáže řidič Ďula přísně a nenávistně. Místo toho, abys byl vděčný, že ředitel sem přijde a baví se s tebou, ty ještě odmlouváš. Opravdu si myslíš, že ředitel nemá jinou práci než roznášet tvé vzkazy? Okamžitě zatop, nebo s tebou zatočíme!

Žula odejde a zabouchne za sebou plechové dveře. Rác z hluchně odhodí ocelový pohrabáč do koleček. Ještě slovo by řekl... rozčiluje se.

Na toho si dej velký pozor, řekne Donát. Slídí po celém hotelu a donáší řediteli. Rozeštvává lidi. Na ředitele donáší právníkovi. Na právníka zase řediteli.

Donát vezme ze stolu sirky. Zatřese s nimi, aby se přesvědčil, že jsou plné. Jdeme na to, řekne Rácovi. Teď se dívej. Další rok to už budeš dělat sám...

Ani nedomí. Naláme dřevo, nanosí papír a do každého ohniště trochu naloží. Rác se vrátí k jídlu, sleduje starého a všechno se snaží zapamatovat. Papír vzplane jasným plamenem. Dřevo zapraská. Hranice se sesune, vyletí jiskry. Donát posilní každý kotel lopatou uhlí. V kotelně se citelně oteplí. Stařec si vysvlékne prošíváný kabát a sedne si za stůl. Teď musíme chvíli počkat, dokud nestoupne tlak páry, řekne a pustí se do jídla. Pak můžeme naběhnout čerpadla. Všechno ti vysvětlím, neboj se.

Stačí pár koleček uhlí a kotle začnou hučet jako vítr na konečné. Kovová mřížkovaná dvířka se pomalu rozžhaví. Čerpadla, čerstvě naolejovaná, se s tichým sykotem rozběhnou. Velká oběhová kola se otáčí stále rychleji, když Donát přidává páru. Píst běhá sem tam.

Donát zavede Ráca k zadní stěně protkané klikaticími se trubkami a s lesem červených ventilů.

Tohle je srdce kotelní, řekne mu. Odtud se reguluje teplota v hotelových místnostech, v obchodech a tak dále. Tohle je stupačka, kterou se vytápějí kanceláře a pokoje pro hosty v levém křídle. Tuhle zase ty napravo. Na tabulkách je vše přesně napsané, ale hodně se předělávalo a něco z toho už neplatí, upozorní. Pokřiveným černým prstem poklepe na velký ventil. Tímhle si můžeš spojit obě poloviny hotelu a topit jedním kotlem. Když všechny tyhle ventily zavřeš, všichni, kteří jsou na tebe odkázaní, zmrznou. Dbej na to, aby bylo všechno řádně nastavené.

Rác přikývne, zkusmo zavře jeden z ventilů, potom zase otevře. Jde to těžko. Pára uniká z netěsnících spojů, gumové řemeny na oběžných kolech čerpadel tiše pískají,

ohně hučí pod kotli. Kotelna jakoby celá ožila, ponoří se do blikajícího načervenalého žáru odrážejícího se na špinavých stěnách.

Ted' se naučíš víc než za celou tu dobu, co jsi tady, řehtá se Donát. Je spokojený, zanedlouho odtud odejde.

Začalo mrznout. Ráno RácZ běžel do samoobsluhy pro pivo a bagančata mu uklouzla na náhle zamrzlých kalužích. Práce není moc. Všechno běží jako po másle. Donát se od rána ošívá. Zítra odchází, nechce tomu věřit. Dívá se do ohně, chytá se za hlavu. Několikrát vyskočí se zvednutou rukou, nadechne se, aby vyřknuł určité, dopředu promyšlené slovo. V poslední chvíli se však prudce zastaví a namísto očekávaného vysvobozujícího slova zazní v kotelně jen otřepaná nadávka. RácZ to chápe. Pije pivo a kouří. Příkyvuje. Donát neví co dřív. Vyběhne po schodech, až uklouzne. Bouchne dveřmi. RácZ ho ze svého místa slyší, jak se hádá s cikánkami z prádelny. Potom na dvoře všechno ztichne. Zanedlouho je Donát zpět, s litrovou laškou borovičky. Uvař čaj! vykřikne důležitě, já jdu sehnat společnost.

Společnost, to je Tóthová a jedna cikánka z umývárny nádobí. Má na sobě šatovou zástěru a ruce má do červena vymáchané v horké jarové vodě. Ženy pijí jako duhy. Donátovi není třeba moc. Dá si několik štamprlí a už se chichotá a objímá obě ženy. RácZ se dívá, popíjí. Snese jako hovado. Stařec přinese z kamrlíku rádio a naladí nějakou veselou stanici. Jako každý, kdo je z jakýchkoliv důvodů nucený mít v práci neustále zapnuté rádio, zná Donát všechny slogany všech písniček a nejednou je schopn neumělým hlasem zanotovat celé sloky, pochopitelně s komicky zkomoleným textem. Povzbuzený borovičkou vytáhne Tóthovou z lavice a houpavými kroky ji zavede na plošinu před kotli jako na taneční parket. Stařena se směje, podroušená výčepní lihovinou.

Jak se jmenuješ? zeptá se opilá cikánka Rácze.

RácZ, řekne RácZ.

A dál? je zvědavá cikánka.

Dál nic, řekne Rácz. Jen Rácz.

Cikánka je škaredá a vyhublá. Pod šatovou zástěrou z barevně potištěné látky jí ochable visí prsa. Ruce má vybělené od mytí nádobí. Já se jmenuju Ribana, pochválí se.

Ribana? řekne Rácz se špatně předstíraným zájmem.

Ribana Salajová, potvrdí cikánka. Můj bratr se jmenuje Vinetú Salaj, dodá s nádechem hrdosti.

To jsem ještě neslyšel, řekne Rácz proti své vůli.

Vidíš, řekne cikánka s nádechem zadostiučinění, jako by tato Ráczova poznámka byla jakýmsi jeho přiznáním, ze kterého by pro ni měla vyplynout nějaká výhoda, bod navíc v soutěži. Nalije sobě i Ráczovi. Nastaví sklenici na cinknutí a potom ústa na polibek. Rácz nemá moc chuť líbat cikánku, ale na druhé straně ho to láká; ještě nikdy neměl ženu jiné rasy. Políbí ji. Cikánka se do něj zaklesne jako do čerstvého mýdla.

Donát s Tóthovou opile tancují před kotli, rádio škvřčivě vyhrává na samé hranici hlasitosti i srozumitelnosti.

Rozdáme si to? zeptá se Ribana.

Co? nerozumí Rácz.

Jestli si to máš chuť rozdat, opakuje cikánka.

Ty myslíš jako... pochopí Rácz.

Cikánka přikývne s jazykem mezi rty. Chytnou se a vejdou do kamrlíku. Cikánka si lehne na špinavou postel, vyhrne šatovou zástěru a roztáhne nohy. Rácz už nepřemýšlí mozkiem, spustí si montérky na kolena a lehne si na ni. Cikánka mu pomůže rukou a potom už jen poslušně drží.

Ty ho máš ale obrovského, řekne zadýchaně po chvíli, cítím ho až v ledvinách. Rácz se divoce pohybuje. Potom mu tvář na chvíli zkamení a z úst mu vyjde potlačený výdech. Převalí se na bok a vleže si natáhne montérky zpět na nahé boky.

Dobré, ne? zeptá se Ribana. Se mnou si to budeš moct rozdat, kdykoliv dostaneš chuť. Stačí jen přijít za mnou do umývárny.

Rácz přikývne.

Já dám každému, dodá cikánka. Ale musí být chlap.